

MAK

Jon yansnjro qaji a anjam palontoqnej

¹ Qotei aqa Njiri Yesus Kristus aqa anjam bole e utruq na saqai.

² Nami Qotei na aqa Njiri Yesus endegsi minjej, “Ni que. E na ijo anjam maro tamo qarinyitqa a ni qa namoosim ino gam gereiyetmqas. ³ A wadau sawaq di tulan lelenoqnsim tamo ungasari nanji endegsi minjroqnaqas, “Tamo Koba a bqajqa gam gereiyetiy. Aqa gam tingitetiy.” Qotei a nami aqa Njiri degsi minjej. Onaqa aqa medabu o qaji tamo Aisaia a anjam di nenngrenyonaq soqnej.

⁴⁻⁵ Bunuqna Jon yansnjro qaji a wadau sawaq di brantej. Brantosiq dia tamo ungasari nanji Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. Tamo ungasari Judia sawaq di soqneb qaji nanji ti Jerusalem qureq di soqneb qaji nanji ti kalil Jon aqa areq gileqnaqna a na nanji endegsi minjroqnej, “Ninji are buliybqa Qotei na nunjo une kalil kobotetngwas. Amqa e na ninji yansngwai.” Degsi minjreqnaqa nanji na nanjo une kalil babteqnaqna Jordan yaq di yansnjroqnej.

⁶ Jon a wadau sawaq di soqnej di a inji inji saiqoji. Deqa a gara jugo kamel aqa jungum na gereiyo qaji di jugoqnsiqa alalag na singilatosiq laqnej. A inji uyo saiqoji deqa a sis ti bisim qaq ti uyoqnej. ⁷ A Qotei aqa anjam palontoqnsiqa tamo ungasari nanji endegsi minjroqnej, “Tamo Koba a bunuqna ijo qoreq na bqas. A tamo singila koba. Ijo singila aqa singila ti keresai. Deqa e

a kangalyqajqa e tamo bolesai. ⁸ E ya na ningi yansngeqnum. Ariya Tamo Koba a bosimqa Mondor Bole aqa singila na ningi yansngwas.” Jon na tamo ungasari nanji anjam degsi minjroqnej.

Jon na Yesus yansej

⁹ Bati bei Yesus a Jon na yansqa marsiqa Nasaret qureq dena tigelosiq Galili sawa uratosiq Jon aqa areq bej. Bonaqa Jon na Jordan yaq di yansej. ¹⁰ Yansonaqa a yaq na tigelosiq tarosiq lan goge koqyonaqa lan waqej. Lan waqonaqa Qotei aqa Mondor a binon bulosiq aisiq Yesus aqa jejamuq di awoej. ¹¹ Awoonaqa lan goge dena Qotei na Yesus metonaqa aqa kakro quej. A endegsi minjnaq quej, “Ni ijo Angro qujai. E ni tulan qalaqalaimeqnum. E ni qa tulan areboleboleibeqnu.”

Satan a bosiq Yesus walawalaiyoqnej

¹²⁻¹³ Onaqa Mondor a Yesus wadau sawaq osi gilsiq di uratonaqa bati 40 a di laqnej. Di laqnaqa Satan bosiq Yesus a une bei atqa marsiqa walawalaiyoqnej. Yesus a wagme juwan nanji ti soqneb. Sonabqa Qotei aqa lan angro nanji bosib Yesus singilatoqneb.

Yesus a Galili sawaq di aqa wau utru atej

¹⁴ Bati bei Jon a tonto talq di waiyonab sonaqa Yesus a olo Galili sawaq aiyej. Aisiq dia Qotei aqa anjam bole palontoqnej. ¹⁵ A endegsi maroqnej, “Qotei na aqa segi tamo ungasari nanji taqatnjsim nanjo Mandor Koba sqajqa bati jojomoqo. Deqa ningi are bulyosib Qotei aqa anjam bole nunjo areqaloq di singilatiy.”

Yesus na tamo qolqe nanği metnjrnaq a dauryeb

¹⁶ Osiqa Yesus a Galili ya agu kobaqujaq gilej. Gilsiq alile dia walweloqnsiqa nam atej di Saimon aqa was Andru wo nanği qe o qaji tamo soqneb deqa nanği kakan waiyeqnab unjrej. ¹⁷ Unjrsiqa minjrej, “Ninği aiyel e daurbiy. Ninği qe o qaji tamo unub deqa ninği qe eqnub. Dego kere e wau engitqa ninği olo tamo oqnqab.” ¹⁸ Yesus a nanği degsi minjrnaqa nanği nanžo kakan uratosib Yesus dauryeb.

¹⁹ Onaqa Yesus a olo walwelosiq gilokiñalayosiqa Sebedi aqa niri Jems aqa was Jon wo nanği aiyel qobuñ miligiq di kakan branžo qandimeqnabqa unjrsiqa metnjrej. ²⁰ Metnjrnaqa nanžo abu Sebedi wau tamo ti qobuñ miligiq di sonabqa nanği uratnjrsib Yesus dauryeb.

Yesus a tamo bei aqaq dena mondor uge wiyetej

²¹ Onaqa Yesus aqa anğro nanği ti walwelosib gilsib Kaperneam qureq di branteb. Brantosib sonabqa Juda nanžo yori batiej. Deqa Yesus a Juda nanžo Qotei tal miligiq gilsiq Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. ²² Aqa anjam palontej di singila ti. Dal anjam qalie tamo nanžo anjam maroqneb de ti keresai. Yesus a segi anjam di aqa abu. Aqa anjam dena dal anjam qalie tamo nanžo anjam tulan bunyoqnej. Deqa tamo unğasari nanği Yesus aqa anjam di qusib tulan prugeb.

²³ Bati di tamo bei mondor uge na ojej qaji a Qotei tal miligiq di awesoqnej. Deqa a Yesus unsiqa tulan lelenosiqa minjej, ²⁴ “O Yesus Nasaret qaji tamo, ni iga kiyergwajqa bonum? Ni iga padaltgwa bonum e? E ni qalie. Ni Qotei aqa

Tamo Boledamu. Ino jejamuq di une bei saiqoji.”
²⁵ Onaqa Yesus na mondor uge di n̄irin̄tosiq min̄nej,
 “Ni medabu getentosim tamo di uratosim ulan̄j.”
²⁶ Degsi min̄jnaqa mondor uge dena tamo di
 kunjimyosiq tulan̄j lelen̄osiq a uratosiq ulan̄ej.
²⁷ Onaqa tamo un̄gasari nan̄gi Yesus aqa man̄wa di
 unsibqa nan̄gi tulan̄j prugosib segi segi maroqneb,
 “Yesus a tamo kiyero? A anjam bunuj mareqnu.
 Aqa anjam bunuj di singila ti mareqnu. A segi
 anjam di aqa abu. Agi a na mondor uge nan̄gi
 min̄jreqnaqa nan̄gi aqa anjam dauryosib jaraiye-
 qnub.”
²⁸ Tamo un̄gasari nan̄gi degsib maroqneb.
 Osib nan̄gi walwelosib Galili sawa keretosib Yesus
 aqa man̄wa deqa saoqnsib laqneb.

Yesus na Pita aqa mimibe boletej

²⁹ Onaqa Yesus aqa an̄gro nan̄gi ti Qotei tal
 uratosib Saimon Andru wo nan̄go tal gogeteb.
 Jems Jon wo nan̄gi koba na tal gogeteb. ³⁰ Tal
 gogetosibqa Saimon aqa mimibe makobaiyonaq
 jejamu tulan̄j kan̄kan̄yonaqa n̄eiesonaq uneb. Deqa
 Yesus aqa an̄gro nan̄gi na Yesus min̄jeb, “Ni na un̄a
 di boletqa kere e?” Onaqa min̄jrej, “Od, e na bo-
 letqa kere.” ³¹ Degsi min̄jrsiq un̄a maiyej qaji aqa
 areq gilsiq ban̄ ojsiq tigeltej. Tigeltonaqa aqa
 jejamu kan̄kan̄ di koboonaqa a tigelosiq nan̄gi
 in̄gi goiyetn̄jrej.

*Yesus a tamo un̄gasari gargekoba nan̄gi boletn̄jro-
 qnej*

³² Sen̄ aiyeqnaqa qure deqaji tamo un̄gasari ma
 utru segi segi so qaji nan̄gi ti mondor uge uge na
 ojelen̄o qaji nan̄gi ti nan̄go was nan̄gi na joqoqnsib
 Yesus aqa areq boqneb. ³³ Boqnsib Yesus soqnej

qaji tal meq di korooqneb. ³⁴ Onaqa Yesus na tamo ungasari kalil ma ti soqneb qaji nanqi boletnjroqnej. Osiqa mondor uge nanqi dego winjroqnej. Mondor uge nanqi di Yesus qa qalieeb deqa nanqi aqa ñam ubtqa mareq nab a na nanqi saidnjroqnej.

Yesus a Galili sawaq di Qotei aqa anjam mare mare laqnej

³⁵ Onaqa nobqolo ambru Yesus na tamo ungasari nanqi alelnjrsiqa wadau sawaq gilsiq dia Qotei pailyoqnej. ³⁶⁻³⁷ Pailyeqnaqa aqa anqro nanqi Saimon koba na a qa ñamosib gilsib itosib minjeb, “Tamo ungasari kalil nanqi ni qa ñameq nub.”

³⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninqi tigelabqa iga qure qureq giloqnsimqa dia Qotei aqa anjam palontoqnsim tamo ungasari nanqi minjroqnom. E wau di yqajqa deqa mandamq aiyem.”

³⁹ Degsi minjrnsiq walweloqnsiq qure qure kalil Galili sawaq di brantoqnsiq Juda nanqo Qotei tal miligiq giloqnsiq Qotei aqa anjam palontoqnsiq minjroqnej. Osiqa mondor uge uge nanqi winjreqnaqa nanqi na tamo ungasari nanqoq dena jaraiyoqneb.

Yesus a tamo yu na aqa jejamu ugeelenej qaji di boletej

⁴⁰ Onaqa tamo bei yu na aqa jejamu ugeelenej qaji a Yesus aqa areq bosiq aqa singaq di singa pulutosiq pailyosiq minjej, “O Tamo Koba, ni e boletbqa are soqnimqa e boletbe.” ⁴¹ Onaqa Yesus na tamo di aqa yu unsiq a qa dulosiq ban waiyosiq ojej. Ojsiq minjej, “E ni boletmqa are unu. Deqa ino jejamu olo boleeme.”

⁴² Onaqa bati qujai deqa aqa yu kalil mosoosiq

aqa jejamu boleej. ⁴³ Onaqa Yesus a singila na minjej, “Ni tigelosim gile. ⁴⁴ Ino jejamu boleqo deqa ni tamo qudei nanği minjraim. Ni gilsim ino jejamu atra tamo osoryosim atraiyqajqa inği inği Moses a nami marej qaji di osim Qotei atraiye. Yimqa tamo unğasari nanği ni numсіб marqab, ‘Bole, ino jejamu boleqo.’” ⁴⁵ Onaqa a gilsiq ariya a Yesus aqa anjam di dauryosai. Yesus na boletej deqa a anjam mare mare laqnaqa tamo unğasari tulağ gargekoba nanği quekriteb. Deqa Yesus a segitosiq a gilsiq wadau sawaq di soqnej. Tamo unğasari nanği a jujunyaib deqa a qure beiq di brantosai oqnej. A wadau sawaq di sonaqa tamo unğasari tulağ gargekoba nanği qure qure kalilq dena tigeloqnsib aqa areq beleñoqneb.

2

Yesus a tamo bei jejamu laiyej qaji di boletej

¹ Bati bei Yesus a olo Kaperneam gilsiq di sonaqa qure deqaji nanği endegсіб queb, “Yesus a gago qureq olo bqo. A talq di unu.” ² Deqa tamo unğasari gargekoba nanği bosib siranmeq di jujunonabqa Yesus a Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. ³ Onaqa tamo qolqe nanği na tamo bei jejamu laiyej qaji a saperaq di atsibqa qoboiyosib Yesus aqa talq osi beb. ⁴ Osi bosib nam ateb di tamo unğasari gargekoba nanği siranme junonab unjreb. Deqa nanği Yesus aqa areq gilqa kere-saiinjrnaqa tal quraq oqsib goge na waqtosibqa tamo sapera qoji gulaintosib ura uratonab Yesus aqa areq aiyej. ⁵ Onaqa Yesus a nanço areqalo unej di nanço areqalo qujai Yesus na tamo jejamu

laiyej qaji di boletqa kere. Degsi unsiq deqa tamo di minjej, “O ijo angro, ino une kalil e na kobotetmonum.”

⁶ Onaqa dal anjam qalie tamo qudei warum dia awesoqneb qaji nanqi Yesus aqa anjam di qusibqa nanqo areqalo na mareb, ⁷ “Yesus a kiyawa anjam degsi marqo? A Qotei misilinyqo. Yai na tamo nanqo une kobotqa kere? Qotei a segi qujai.” ⁸ Nanqi degsib are qaleqnabqa Yesus a nanqo areqalo di qalieosiq minjrej, “Ninqi kiyawa areqalo di onub? ⁹ Anjam kiye e na tamo jejamu laiyo qaji di minjitqa ninqi qusib e qa poingwas? ‘Ino une kalil e na kobotetmonum,’ anjam de kiyo, ‘Ni tigelosim ino sapera osim walwel,’ anjam de kiyo? ¹⁰ Ariya e segi Tamo Angro. E mandamq endi singila ti unum deqa e na tamo nanqo une kobotetnjqqa kere. Ninqi degsi poingwajqa deqa e na tamo di boletqai.” Yesus a nanqi degsi minjrsiq tamo jejamu laiyej qaji di koqyosiq minjej, ¹¹ “E ni mermqai. Ni tigelosim ino sapera osim ino talq gile.” ¹² Degsi minjnaqa aqa jejamu boleanaqa a tigelosiq aqa sapera osiq tamo unqasari kalil nanqo nqamdamuq di walweloq gilej. Onaqa tamo unqasari kalil nanqi Yesus aqa manwa di unsibqa nanqi tulan pruguetosib Qotei aqa nam soqtosib mareb, “Manwa iga endego unonum di kumbra tulan bei. Tamo bei na manwa deqaji bei yeqnaq iga nami unosaioqnem.”

Yesus na Livai minjej, “Ni e daurbe”

¹³ Onaqa Yesus a olo alile ainaqa tamo unqasari gargakoba nanqi bosib aqa areq di koroonaqqa a na Qotei aqa anjam palonteqnaq nanqi quoqneb.

¹⁴ Dena walwelosiq takis o qaji tamo bei aqa ñam Livai a takis o talq di awesonaq gilsiq itej. A Alfias aqa ñiri. A itosiq minjej, “Ni e daurbe.” Degsi minjnaqa a tigelosiqqa Yesus dauryej.

¹⁵ Onaqa bati bei Yesus aqa angro nanği ti Livai aqa talq gilsib awoosib inği uyoqneb. Nanği segi sai. Une tamo ti takis o qaji tamo ti gargekoba nanği dego koba na Yesus dauryosib Livai aqa talq di awoosib Yesus aqa angro nanği ti inği uyoqneb.

¹⁶ Onaqa Farisi qudei nanği bosib Yesus a une tamo ti takis o qaji tamo ti nanği koba na inği uyeqñab unjrsibqa Yesus aqa angro nanği minjreb, “Yesus a kiyaaqa une tamo ti takis o qaji tamo ti nanği koba na inği uyeqñub?” ¹⁷ Onaqa Yesus a Farisi nango anjam di qusiqa minjrej, “Tamo ma saiqoji nanği yu qanğra tamo aqaq gilosaieqñub. Tamo ma ti nanği segi yu qanğra tamo aqaq gileqñub. Tamo bei a marqas, ‘E tamo bole. E une saiqoji.’ E tamo deqaji nanği metnjrit ijoq bqajqa deqa mandamq aiyosai. Tamo a marqas, ‘E une ti.’ E tamo deqaji nanği metnjrit ijoq bqajqa deqa mandamq aiyem.”

Yesus a qurienğ qa anjam marej

¹⁸ Bati bei Jon aqa angro nanği ti Farisi nanği ti inği uratoqnsib qurienğoqneb. Deqa nanği Yesus aqa areq bosib minjeb, “Jon aqa angro nanği inği uratoqnsib qurienğeqñub. Farisi nango angro nanği dego inği uratoqnsib qurienğeqñub. Ariya ino angro nanği kiyaaqa qurienğosaieqñub?” ¹⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Tamo bei a uña bañ ojqa bati qa aqa was nanği ti soqñibqa nanği qurienğab e? Sai.

²⁰ Bunuqna nanġo was a nanġi uratnjrimqa bati deqa nanġi qurienoqnsib sqab.

²¹ “Tamo bei a gara jugo bunuj osim dena mutu gentosim gara jugo sari branjoq di qandimqa keresai. Degsi qandimqas di bunuqna a na gara jugo sari di yansimqa gara mutu bunuj a kiñalaosim gara jugo sari di uratim bran qelikobaqas. ²² Tamo bei a wain bunuj osim ya nobu sariq di qamqa keresai. Ya nobu sari di nami kanġranosiq siñgilaej deqa a wain bunuj qamimqa wain a didiqosim ya nobu sari paratosimqa wain bilenosim mandamq aiqas. Ya nobu a dego ugeqas. A wain bunuj osim ya nobu bunujq di qamqas di kere.”

Yesus a segi yori bati aqa Tamo Koba

²³ Yori bati bei Yesus aqa anġro nanġi ti wau ambleq na giloqnsibqa aqa anġro nanġi bem sum gei elenjoqnsib uye uye giloqneb. ²⁴ Nanġi degsib gileq nabqa Farisi qudei nanġi bosib unjrsibqa Yesus minjeb, “Ino anġro nanġi kiyaa kumbra degyeqnub? Yori bati qa kumbra degyo di getento koba.”

²⁵ Onaqa Yesus na kamba Farisi nanġi minjrej, “Nami Devit aqa wau tamo ti nanġi mamnjrnaqa kumbra yeb qaji di niñgi buk miligiq di sisiosai kiyoo? ²⁶ Abiatar a atra tamo gate sonaqa bati deqa Devit a atra tal miligiq gilsiq Qotei atraiyqajqa bem uysiq aqa wau tamo nanġi dego anainjrnaq uyeb. Bem di getento. Di atra tamo nanġo segi uyqajqa bem. Devit a degyej di a dal anjam grotej. Ariya a Qotei aqa ñamgalaq di une saiqoji. Niñgi anjam di sisiosai kiyoo?”

²⁷ Osiqa minjrej, “Qotei a yori bati qa are qalsiq tamo nanği atosai. A tamo nanği qa are qalsiq yori bati atej. ²⁸ E Tamo Angro. Deqa e segi na yori bati taqatejunum. E segi yori bati aqa Tamo Koba.”

3

Yori bati qa Yesus a tamo ban qandamyey qaji di boletej

¹ Olo yori bati bei Yesus a Juda nanġo Qotei tal miligiq gilsiq tamo bei ban qandamyey qaji a di sonaq unej. ² Onaqa Farisi nanği Yesus koqyoqneb. Nanği are qaleb, “Yesus a yori bati qa tamo di boletqas kiyo? Yimqa minjqom, ‘Ni na yori bati grotonum.’” Deqa nanği Yesus koqyoqneb. ³ Onaqa Yesus a tamo ban qandamyey qaji di minjej, “Ni tigelosim au.” ⁴ Degsi minjnaqa a tigelosiq Yesus aqa areq gileqnaqa Yesus na Farisi nanği nenemnjrej, “Iga yori bati qa kumbra bole yqom kiyo kumbra uge yqom kiyo? Tamo bei a padalqa laqnimqa iga na aqaryaiyonam a bole sqas di kere kiyo iga na uratonam a padalqas di kere kiyo? Dal anjam a kiyersi marqo? Ningi na merbiy.” Onaqa Farisi nanği kamba olo anjam bei Yesus minjosai. Nanği mequmesoqneb. ⁵ Nanġo are getenjnresoqnej deqa Yesus a nanği koqnjrej. Osiqa nanği qa minjin oqetonaqa tamo ban qandamyey qaji di minjej, “Ni ino ban waiy.” Degsi minjnaqa aqa ban waiyonaq boleej. ⁶ Onaqa Farisi nanği Qotei talq dena oqedosib Herot aqa wau tamo nanği ti koba na koroosib nanği kiyersib Yesus qalib moiqajqa deqa qairoqneb.

Tamo ungasari gargekoba nanği Yesus daury-oqneb

⁷⁻⁸ Onaqa Yesus aqa anğro nanği ti tigelosib tamo ungasari kalil nanği uratnjrsib alile aisib di soqneb. Bati deqa tamo ungasari tulan gargekoba nanği endegsib queb, “Yesus a mañwa gargekoba yeleneqnu.” Degsib qusibqa Yesus dauryosib alile aisib aqaq di koroqneb. Galili sawa nanği ti Judia sawa nanği ti Jerusalem qure nanği ti Idumia sawa nanği ti qure kalil Jordan ya taqal beiq di soqneb qaji nanği ti Tair qure ti Saidon qure ti nanği kalil belenjosib Yesus aqaq di koroqneb. ⁹ Onaqa Yesus na aqa anğro nanği endegsi minjrej, “Qobun bei atib soqnem. Tamo ungasari nanği bosib e jujunbaib deqa e qobun gogetosiy di awoqai.” Onaqa aqa anğro nanği qobun bei atnab soqnej. Nanği degyeb. Di kiyaaqa? ¹⁰ Yesus a nami tamo ungasari gargekoba nanği boletnjroqnej. Deqa tamo ma ti kalil nanği aqa areq boqnsibqa nanço ban aqa jejamuq di atqa maroqnsib a jujunyoqneb. ¹¹ Tamo mondor uge uge na ojeleno qaji nanği dego Yesus aqa areq boqneb. Boqnsibqa mondor uge nanği na Yesus unoqnsib aqa singaq di singa pulutoqnsib lelenoqnsib minjoqneb, “Ni Qotei aqa Niri.” ¹² Degsib minjeqnaqqa a nanği singila na saidnjroqnsiq minjroqnej, “Ningi ijo ñam ubtosib maraib.”

Yesus a tamo 12 nanği giltjrej

¹³ Onaqa Yesus a dena walwelosiqa manaq oqej. A endegsi are qalej, “E na tamo qudei giltnjritqa nanği e koba na laqnsibqa ijo wau ojoqnaqab.” A degsi are qalsiqa manaq oqsiq dia tamo qudei nanği metnjrnaqa aqa areq beb. ¹⁴ Bonabqa a

na tamo 12 nanği giltnjrej. Nanği a ombla sqajqa deqa ti a na nanği qarijnjrimqa nanği aqa anjam mare mare laqajqa deqa ti nanği giltnjrej. ¹⁵ Nanği na mondor uge uge tamo unğasari nanği jejamuq dena winjrqaajqa deqa ti nanği giltnjrej. ¹⁶ Tamo 12 giltnjrej qaji nanği ñam agiende. Bei Saimon. Yesus na aqa ñam bei Pita waiyej. ¹⁷ Bei Sebedi aqa ñiri Jems aqa was Jon wo. Nanği ñam bei Yesus na Boanerges wainjrej. Ñam di aqa damu, “Tamo kola bul.” ¹⁸ Ariya Andru Filip wo. Bei Bartolomyu Matyu wo. Bei Tomas. Bei Alfias aqa ñiri Jems. Bei Tadius. Bei Saimon agi Rom nanği winjrqaajqa maroqnej qaji. ¹⁹ Ariya bei Judas Iskariot agi bunuqna Yesus osiqa jeu tamo nanği banq di atej qaji.

Tamo qudei nanği maroqneb, “Yesus a Belsebul aqa singila na waueqnu”

²⁰ Onaqa Yesus a tal bei gogetosiq di son-aqa tamo unğasari gargekoba nanği olo bosib koroqneb. Deqa aqa anğro nanği ti inği uyqa bati saiinjrej. ²¹ Yesus aqa was nanği aqa ai koba na degsib qusibqa Yesus oqajqa marsib qure deq gileb. Nanği maroqneb, “Yesus a nanariqo kiyo?”

²² Onaqa dal anjam qalie tamo qudei Jerusalem dena beb qaji nanği Yesus yomuiyoqnsib maroqneb, “Mondor uge nanği gate koba Belsebul a Yesus aqa jejamuq di unu. Singila dena Yesus na mondor uge nanği winjreqnu.” ²³ Onaqa Yesus a nanği metnjrnaqa aqa areq bonabqa yawo anjam bei endegsi minjrej, “Satan na aqa segi mondor uge nanği kiyersim winjrqa? Di keresai. ²⁴ Tamo nanği qure qujaiq di unub qaji nanği segi

poaiyelosib qotqab di nanği koba na geregere sqa keresai. ²⁵ Tamo nanği tal qujaiq di unub qaji nanği segi poaiyelosib qotqab di nanği dego koba na geregere sqa keresai. ²⁶ Dego kere Satan na aqa segi mondor uge nanği jeutnjrsim winjrqs di aqa siŋgila koboosim aqa wau ulonqas.

²⁷ “Tamo bei a tamo siŋgila koba bei aqa tal gogetosim aqa inği inği kalil bajinqa keresai. A mati tamo siŋgila di sil na tontim soqninqa di aqa inği inği kalil bajinqas. Tontqasai di aqa inği inği bajinqa keresai.

²⁸ “E bole mernjwai. Tamo unğasari nanço une kalil Qotei na kobotetnjrqas. Tamo unğasari nanği misilin anjam mareqnub une di dego Qotei na kobotetnjrqas. ²⁹ Ariya tamo a Mondor Bole misilinyqas une di Qotei na kobotqasai. Une di tamo aqa jejamuq di gaigai sqas.” ³⁰ Yesus na dal anjam qalie tamo nanği anjam degsi minjrej. Di kiyaaq? Nanği maroqneb, “Yesus a mondor uge ti.”

Yesus a marej, “Ijo ai ijo was nanği tal qabe?”

³¹ Onaqa Yesus aqa was nanği aqa ai koba na bosib tal oqeq di tigeleb. Yesus a warum miligiq di sonaqa nanği oqeq di tigelosib tamo qudei minjreb, “Iga Yesus qa bonum. Deqa ninği a minjib endeq bem.” ³² Onaqa tamo unğasari Yesus aqa areq di awesoqneb qaji nanği na Yesus minjeb, “Ino was nanği ino ai ombla na ni qa bonub agi oqeq di tigelejunub.” ³³ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ijo ai ijo was nanği tal qabe?” ³⁴ Degsi minjrsiqa tamo unğasari aqa areq di awesoqneb qaji nanği koqnjrsiqa minjrej, “Ninği segi ijo ai ijo was nanği. ³⁵ Ninği quiy. Tamo a Qotei aqa areqalo

dauryoqnqas di a ijo was bole. A ijo jaja bole. A ijo ai bole.”

4

Yesus a saga yago qa yawo anjam marej

¹⁻² Onaqa Yesus a olo alile ainaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanji bosib aqaq di koroon-abqa a sasalosiqa qobun bei gogetosiq di awoej. Awoosiqa tamo ungasari kalil nanji alile di son-abqa a na yawo anjam gargekoba minjroqnej.

A na yawo anjam bei endegsi minjrej, ³ “Ninji quiy. Tamo bei a gilsiq aqa inji wauq di saga yago breiyelenej. ⁴ Breiyonaqa jagwa na saga yago qudei puyonaqa gam qalaq aiyeleneb. Ainabqa qebari nanji bosib uyekriteb. ⁵ Saga yago qudei mandam lanjaq di aiyeleneb. Mandam di guma meniñ ti. Gogeq di mandam kiñala. Deqa saga yago aiyelenosib urur oqoqujateb. ⁶ Nanjo jirim tulan guma aiyosai deqa sen oqsiq kankanonaqa nanji laosib moreneb. ⁷ Saga yago qudei sil luwit ambleq di aiyeleneb. Dena oqeb qaji sil luwit na dego dauryosiq oqsiq kabutnjrnaq geitosai. ⁸ Saga yago qudei mol mandam boledamuq di aiyeb. Di aisib oqoboledamuyosib gei tulan gargekoba ateleneb. Qudei 30. Qudei 60. Qudei 100.” ⁹ Yesus na tamo ungasari nanji yawo anjam degsi minjrseq koboonaqa olo endegsi minjrej, “Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem.”

Yesus a kiyaaqa tamo ungasari nanji yawo anjam minjroqnej?

¹⁰ Onaqa Yesus na tamo ungasari nanji urat-njrseq a kiñala qalaq gilsiq a segi sonaqa aqa

angro 12 nanği ti tamo qudei a dauryosib laqneb qaji nanği ti aqa areq bosibqqa aqa yawo anjam di aqa utru geregere qalieqajqa deqa nenemyeb. ¹¹ Nenemyonabqqa a na kamba endegsi minjrej, “Qotei na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnjrsim nanço Mandor Koba sqas. Anjam di aqa utru uliejunu. Di Qotei na babtımqa ijo angro ninği segi utru qalieqab. Ariya tamo unğasari qala qalaq di unub qaji nanği yawo anjam segi minjroqnqai. ¹² Deqa nanği nım atoqnqab di ijo anjam aqa damu unsib poinjrqsai. Nanği dab atoqnqab di ijo anjam aqa utru quqwasai. Osib poinjrqsai dego. Deqa nanği are bulyosib Qotei aqaq bqa keresai. Deqa Qotei a nanço une kobotetnjrqsai.”

Saga yago qa yawo anjam aqa utru Yesus na babetj

¹³ Osiqa Yesus a olo aqa angro nanği endegsi minjrej, “Saga yago qa yawo anjam maronum di aqa utru ninği poinğosai e? Dego di ninği kiyersib ijo yawo anjam kalil qa poinğwas? ¹⁴ Tamo a saga yago breiyej di a Qotei aqa anjam breiyej. ¹⁵ Saga yago qudei gam qalaq ainabqqa qebari nanği bosib uyekriteb di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanği Qotei aqa anjam quqwab. Ariya anjam di nanço are miligiq di soqnımqa Satan a urur bosim anjam di olo yainjrqs. Qotei na nanço are miligiq di anjam di atej ariya Satan a bosim olo yainjrqs. ¹⁶ Saga yago qudei mandam lanjaq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanği Qotei aqa anjam qusib tulan areboleboleinjrimqa anjam di oqujatosib nanço areq atqab. ¹⁷ Ariya anjam di nanço are miligiq tulan guma aiyosai.

Deqa sokiñala Qotei aqa anjam gotranjo qaji tamo qudei na bosib nanqi gulbe enjrsib ugeugeinjr qab. Yimqa nanjo areqalo Yesus qa singilateqñub qaji di nanqi olo ulontqab. ¹⁸⁻¹⁹ Saga yago qudei sil luwit ambleq di aiyebe qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanqi Qotei aqa anjam qusi-bqa ariya bunuqna nanqi olo mandam qa inqi inqi qa are koba qaloqñsib ñoro koba oqñqajqa are prugnjqoñqas. Yimqa kumbra dena nanqi gisañjrsim Qotei aqa anjam nanjo are miligiq di tentim loumqas. Saga yago uge nanqi gei bole atosaiqñub dego kere. ²⁰ Saga yago qudei mol mandam boledamuq di aiyebe qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanqi Qotei aqa anjam qusib nanjo are miligiq di geregere ojsib singilatqab. Deqa Qotei aqa anjam di nanjo are miligiq di saga bul tulañ kobaqas. Qudei 30. Qudei 60. Qudei 100.”

Tamo bei a lam qatrentosim puloñamqa guwe na kabutqasai

²¹ Osiqa Yesus a olo minjrej, “Tamo bei a lam qatrentosim puloñamqa guwe na kabutqasai. Bijal surumq di atqasai. Boleq di gaintim warum suwanesqas. ²² Dego kere kumbra kalil uliejunu qaji di Qotei na boleq atqas. Kumbra kalil kabuejunu qaji di dego Qotei na babtqas. ²³ Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem.”

²⁴ Osiqa Yesus a olo minjrej, “Anjam ninqi queqñub qaji di geregere quoqñiy. Ninqi geregere quoqñqab kere dego Qotei a kamba powo engoqñqas. Osim olo powo tulañ koba engoqñqas.

²⁵ Tamo a powo ti sqas di Qotei na powo olo yimqa a powo koba oqas. Ariya tamo a powo ti sqasai di powo kiñala aqaq di unu qaji di Qotei na olo yayim a laña sqas.”

Saga yago nanği segi oqeleneqnub

²⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnjrsim nanço Mandor Koba sqas. Kumbra di tamo bei a saga yago breiyeqnu dego kere. ²⁷ Tamo di a qolo ñeioqnsiqa nobqolo a olo tigelocnsiqa walweleqnu. A kumbra degyeqnaqa saga yago nanği segi kokitoqn-sibqa oqeleneqnub. Saga yago nanği kiyersib oqeleneqnub di tamo a qaliesai. ²⁸ Mandam a segi waueqnaqa saga yago nanği kokitoqn-sibqa banğateqnu. Dena sotoqnsibqa geitoqnsibqa melieqnu. ²⁹ Meli sau bqo deqa tamo di a bosim serie na giñgejyosim oqas.”

Sis yago qa yawo anjam

³⁰ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnjrsim nanço Mandor Koba sqas. Kumbra di aqa utru ninği geregere poiñgwajqa deqa yawo anjam bei endegsi merñgwai. ³¹⁻³² Kumbra di tamo bei na sis yago osiq aqa wauq di yagej dego kere. Sis yago nanği tulañ kiñilala kas yago bul. Inği inği qudei nanço yago kokba yala. Sis yago nanği tulañ kiñilala. Ariya sis yago di tamo bei na osim aqa wauq di yagimqa bunuqna a oqsim tulañ kobaqu-jaqas. Osim ñam qudei buñnjrsim dani kokba atelenqas. Amqa qebari nanği bosib aqa waburq di awoelenqab.”

Yesus a yawo anjam gargekoba maroqnej

³³ Yesus na tamo ungasari nanġi yawo anjam gargekoba deqaji minjroqnej. Nanġi aqa yawo anjam quqwa kere deqa a degsi minjroqnej. ³⁴ A anjam bei minjrosaiioqnej. Yawo anjam segi minjroqnej. Olo segitoqnsiqa aqa segi anġro nanġi yawo anjam aqa utru geregere plaltosiq minjroqnej.

Yesus a jagwa ti ya korkor ti anjam minjrnaq laeb

³⁵ Onaqa bilaqtonaqa Yesus na aqa anġro nanġi endegsi minjrej, “Iga gilsim ya agu taqal beiq di brantqom.” ³⁶ Degsi minjrnsiqa nanġi koba na tamo ungasari kalil nanġi uratnjrsibqa qobun na gileqnaqqa tamo qudei nanġi dego nanġo qobun osib Yesus dauryosib giloqneb. ³⁷ Yesus aqa anġro nanġi ti qobun na gileqnaqqa jagwa tulaġ koba tigelosiq ya korkortosiqa qobun qaloqnsiqa morman miligiq aiyeqnaqa ya maqej. ³⁸ Yesus a nami qobun bunuq di gate kulun atsiqa neisiq qambumtej. Deqa aqa anġro nanġi tulaġ ulaugetosib aqa areq bosib dudumyosib minjeb, “O Qalie Tamo, iga padalqa laqnum. Ni deqa are qalosai kiyoy?” ³⁹ Onaqa Yesus a tigelosiq jagwa ti ya ti sinġila na minjrej, “Niġi laoiy.” Minjrnaqa jagwa laej. Ya dego maninej. ⁴⁰ Onaqa Yesus na aqa anġro nanġi endegsi minjrej, “Niġi kiyaya ulaosib e qa yala poingosai?” ⁴¹ Onaqa aqa anġro nanġi olo tulaġ ulaugetosib segi segi maroqneb, “Yesus a tamo kiyero deqa jagwa ti ya ti minjrroqqa aqa anjam qusib laonub?”

5

Yesus a tamo bei aqa jejamuq na mondor uge gargekoba winjretej

¹ Onaqa Yesus aqa angro nanği ti qobuñ na gilsib ya agu taqal beiq di brantosib Gerasa sawaq di tiryeb. ² Tiryosib Yesus a qobuñ uratosiq mandamq ainaqa tamo bei a tamo sub ato sawaq dena brantosiq Yesus aqa areq bej. Tamo di a mondor uge uge na ojeleno qaji. ³ A bati gaigai tamo sub ato sawaq di ñeioqnej. A tamo singila koba. Tamo bei na a ojqa keresai. Sil kokba na a tontqa keresai dego. ⁴ Bati gargekoba tamo qudei nanği aqa singa ti bañ ti sil kokba na tonteqnabqa a olo kukoqyoqnej. Tamo bei na a ojqa keresai bole sai. ⁵ A bati gaigai qolo ti qanam ti tamo sub ato sawaq di tulan lelenoqnsiqa aqa segi jejamu meniñ na pupoiyoqnej. A manaq di dego kumbra di yoqnej.

⁶⁻⁸ Deqa a isaq na ñam atsiqa Yesus unsiqa urur ti aqa areq bosiq aqa singaq di singa pulutej. Onaqa Yesus na mondor uge di minnej, “O mondor uge, ni tamo di uratosim ulañ.” Degsi minjnaqa mondor uge dena tulan lelenosiqa singila na pailosiq Yesus minnej, “O Yesus, Qotei Goge Koba aqa Niri, ni e kiyerbqajqa bonum? E Qotei aqa ñam na ni mermqai, ni e jaqatiñ ebaim.” ⁹ Onaqa Yesus na mondor uge di nenemyej, “Ino ñam yai?” Degsi nemyonaqa minnej, “Ijo ñam Qoto Tamo Gargekoba. Iga mondor tulan gargekoba tamo endi aqa jejamuq di unum.” ¹⁰ Osiqa singila na pailosiq Yesus minnej, “Ni iga sawaq beiq waigaim.”

¹¹ Bati deqa bel tulan gargekoba nanği mana goge dia suwaroqneb. ¹² Deqa mondor uge

nanği na Yesus minjeb, “Ni iga qarınğımqa iga bel nanğo jejamuq gilelenqom.” ¹³ Mondor uge nanği degsib Yesus minjnabqa a na nanği odnjrnaqa tamo di uratosibqa bel nanğo jejamuq gileleneb. Gilnabqa bel kalil nanği gurgurosib botau dena prugelenosib yaq aisib ya uysib moreneb. Bel moreneb qaji nanği sisiyeb 2,000.

¹⁴ Onaqa bel taqatoqneb qaji tamo nanği kumbra di unsibqa jaraiyosib qure miligiq aisib tamo unğasari kalil nanği sainjroqnsib laqneb. Gamq di dego sainjroqnsib laqneb. Onaqa tamo unğasari nanği kumbra di unqajqa beb. ¹⁵ Bosib Yesus aqa areq di koroosib ñam ateb di tamo nami mondor uge ti soqnej qaji aqa areqalo boleosiq gara tigsıq awesonaq uneb. Unsib tulañ ulaugeteb. Di kiyacaq? Mondor uge tulañ gargekoba nami tamo di aqa jejamuq di soqneb deqa. ¹⁶ Onaqa tamo nanğo ñamdamu na Yesus a mondor uge di winjrnaq uneb qaji nanği bel qa ti mondor uge qa ti tamo unğasari nanği sainjrnab queb. ¹⁷ Qusibqa Yesus minjeb, “Ni gago sawa endi uratosim sawa beiq gile.”

¹⁸ Onaqa Yesus a qobun gogetosiq gilqa laqnaqa tamo aqaq na Yesus na mondor uge uge winjretej qaji a singila na pailosiq minjej, “E ni daurmıqai.” ¹⁹ Onaqa Yesus na saidyosiq minjej, “Ni olo ino segi qureq gile. Gilsim Tamo Koba a ni qa dulosıqa kumbra tulañ boledamu emqo deqa ino was nanği sainjre.” ²⁰ Onaqa a puluosiq aqa qureq gilsiq Yesus na a kumbra tulañ boledamu yej deqa Dekapolis sawa (ñam di aqa damu, Qure 10) dia tamo unğasari kalil nanği sainjroqnsiq laqnej.

Sainjreqnaqa nanği aqa anjam quoqnsib tulan prugoqneb.

Uña bei a Yesus aqa gara ojnaq boletosiq olo anğro moiyej qaji a tigeltej

²¹ Onaqa Yesus a olo qobun gogetosiq ya agu taqal beiq gilej. Gilsiq qobun tiryonaq mandamq aisiq alile di sonaqa tamo unğasari tulan gargekoba bosib aqaq di korooqneb. ²²⁻²³ Koroosib sonabqa Qotei tal taqato tamo bei aqa ñam Jairus a walwelosiq Yesus unsiqa aqa areq bosiq siñga pulutosiq siñgila na pailyosiq minjej, “O Tamo Koba, ijo anğro sebiñ a moiqa laqnu. Deqa ni bosim ino bañ aqa jejamuq di atimqa a olo boleosim ñambile sqas.” ²⁴ Onaqa Yesus na Jairus odyosiq a dauryosiq gileqnaqa tamo unğasari tulan gargekoba nanği dego nanği aiyel daurnjrsib jujunosiñ giloqneb. ²⁵ Gileqnaqna nango ambleq di uña bei ma ti soqnej qaji a nanği daurnjrsiq giloqnej. Uña di a nami bai na unej leñ aiyosiq deqsi soqnej wausau 12 uratej. ²⁶ Yu qanğra tamo gargekoba nanği nami a boletqa yeqnañ a jaqatınkobaiyoqnej. A ma gereiyo talq giloqnsiq silali koba urateqnaqa nanği aqa jejamu gereiyeqnaqna a boleosaioqnej. Aqa ma olo kobaqujaoqnej. ²⁷⁻²⁸ Deqa a Yesus aqa ñam qusiq are qalej, “E aqa gara mutu segi bañ na ojitqa ijo ma koboqas.” Deqsi are qalsiq Yesus aqa qoreq na dadauryosiq bañ waiyosiq aqa gara mutu ojej. ²⁹ Ojnaqa aqa leñ aiyosiq qaji di koboej. Koboonaqa a aqa segi jejamu qalieosiq marej, “Bole, ijo ma saiqo.” ³⁰ Onaqa Yesus a poiyej, “Siñgila qudei

ijo jejamu uratosiq gilqo.” Degsi poiyoanaqa bulosiq tamo ungasari tulan gargekoba soqneb qaji nanqi unjrnsiq nenemnjrej, “Yai na ijo gara ojgo?” ³¹ Degsi nenemnjrnaqa aqa angro nanqi na minjeb, “Ni kiyaaqa degsi nenemonum? Ni une. Tamo ungasari tulan gargekoba nanqi ni daurmosib jujunmejunub.” ³² Onaqa Yesus a unqa gara mutu ojej qaji di unqajqa nam atoqnej. ³³ Onaqa unqa di a endegsi qalieej, “Ijo ma saiqo deqa Yesus a e nubqajqa nam ateqnu.” A degsi qalieosiq tulan ulaugetosiq are tonTonyonaqa jinga na bosiq Yesus aqa areq di singa pulutosiq a segi qa ubtosiq minjej, “E na ino gara mutu ojonum.” ³⁴ Onaqa Yesus na minjej, “O unqa, ni ino areqalo e qa singilatosim ijoq bonum deqa ino ma agi koboqo. Deqa ni are lawo na gilsim bole soqnime.”

³⁵ Yesus a unqa degsi minjeqnaqa tamo qudei nanqi Jairus aqa talq dena bosibqa gamq di Jairus Yesus wo turosib nanqi na Jairus minjeb, “Unqum. Ino angro a nami moiqa. Deqa ni na Qalie Tamo a laqa wau koba yaim. Uratim aiyem.” ³⁶ Onaqa Yesus a nanqo anjam di qusiq Jairus minjej, “Ni ulaaim. Ni e qa ino areqalo singilatime.” ³⁷⁻³⁹ Degsi minjsiq tamo ungasari kalil nanqi a dauryqa said-njrnsiq Jems aqa was Jon wo Pita ombla nanqi segi joqsqa Jairus koba na gilsib aqa talq di branteb. Brantosib Yesus a nam atej di tamo ungasari gargekoba nanqi qatron koba yoqnsib akam murqumyeq nab unjrej. Unjrnsiq tal gogetosiq minjrej, “Ninqi kiyaaqa qatron koba yoqnsib akameq nub? Angro di a moiyoasai. A laqa njeisq

qambumtejunu.” ⁴⁰ Degsi minjrnaqa nan̄gi Yesus kikiyeb. Nan̄gi qalieeb, “An̄gro a nami moiyo-
 boletqo.” Degsib qalieosib deqa Yesus kikiyeb. On-
 aqa Yesus a nan̄gi kalil minjrej, “Nin̄gi sasaloiy.”
 Degsi minjrnaqa nan̄gi sasalonabqa Yesus a an̄gro
 moiyej qaji aqa ai abu osiqa aqa segi an̄gro qalub
 nan̄gi dego joqsiqa an̄gro aqa warum miligiq gilej.
⁴¹ Gilsiq an̄gro aqa baṅ titosiqa minjej, “Talita,
 kum.” Di Hibru anjam. Anjam di aqa damu,
 “O an̄gro, ni tigel.” ⁴² Degsi minjnaqa an̄gro di a
 olo ṅambile osiqa urur tigelej. Tigelosiq walwelej.
 An̄gro aqa wausau 12. Onaqa nan̄gi kalil Yesus aqa
 maṅwa di unsibqa tulaṅ prugeb. ⁴³ Onaqa Yesus a
 nan̄gi siṅgila na endegsi minjrej, “Nin̄gi ijo maṅwa
 endi unonub deqa tamo qudei minjraib.” Osiqa
 marej, “Nin̄gi an̄gro endi in̄gi anaiiyi.”

6

Yesus aqa qure utru nan̄gi aqa anjam quetosai

¹ Onaqa Yesus a sawa di uratosiqa aqa an̄gro
 nan̄gi joqsiqa aqa segi qure utruq gilej. ² Gilsiq di
 sonaqa yori batiej. Deqa a Juda nan̄go Qotei tal
 miligiq gilsiq tamo un̄gasari gargekoba sonabqa
 tigelosiqa Qotei aqa anjam palontosiṅ minjro-
 qnej. Minjreqnaqa tamo un̄gasari nan̄gi aqa anjam
 qusibqa tulaṅ prugugetosib maroqneb, “Yesus a
 powo qabe na osiqa anjam siṅgila endeqaji palon-
 tosiṅ mergeqnu? A kiyersiṅ maṅwa endeqaji
 babteleneqnu? ³ Iga qalie, a laṅa tal gereiyo qaji
 tamo. A Maria aqa ṅiri. A Jems na Joses na
 Judas na Saimon na nan̄go was. Aqa jaja kalil
 nan̄gi agi iga koba na endi unum.” Tamo un̄gasari

nanği degsib yomu anjam marsib Yesus qa ugeeb. ⁴Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Qotei aqa med-abu o qaji tamo bei aqa segi qure utruq gilsim anjam minjroqnqas di nanği aqa anjam quetqa asginjrqas. Deqa a ñam saiqoji sqas. Aqa segi talq di dego a ñam saiqoji sqas. Ariya a qure bei beiq giloqnsim anjam minjroqnqas di nanği aqa anjam quetoqnsib aqa ñam soqtoqnqab.” ⁵Yesus a nanği degsi minjrsiqa aqa segi qure utruq di mañwa bei yqajqa keresaiyej. A tamo quja quja segi nanžo gateq di aqa bañ atnaqa nanžo ma koboej. ⁶Aqa segi qure utru nanği a qa nanžo areqalo singilatosai deqa a are gulbeiyej.

Yesus na aqa angro 12 nanği wau enjrej

Onaqa Yesus a walweloşiqa qure bei beiq giloqnsiqa Qotei aqa anjam palontoqnej. ⁷Oşiqa bati bei a na aqa angro 12 nanği metnjrnaqa aqa areq bonabqa nanği tamo unğasari nanžo jejamuq na mondor uge uge winjroqnqajqa deqa singila enjrej. Oşiqa minjrej, “Niği aiye aiyel giloqnsibqa qure qureq di ijo anjam palontoqnsib laqniy. ⁸Niği iği iği osib gilaib. İği uyo bei aib. Nuño qaquñ aib. Silali osib gilaib. Toqon segi osib walweliy. ⁹Singa tatal dego jigsib giliy. Gara jugo aiye aiyel aib.” ¹⁰Oşiqa minjrej, “Niği qure bei beiq di brantoqnsibqa tal qujaiq di soqniy. Dia sosib dena olo tigelosib qure beiq giloqniy. ¹¹Tamo bei na niği gereingwa uratimqa kiyo nuño anjam quqwa asgiyimqa kiyo niği qure di uratqa oqnsib nuño singa tatal tumburum butuyoqniy. Yimqa nanği nuño kumbra di unsib poinjrqas, ‘Bole, iga kumbra ugetonum.’” ¹²Yesus na aqa angro

12 nanği degsi minjrısiq qarınjrnaqa nanği qure qureq giloqnsibqa Qotei aqa anjam palontoqnsib tamo unğasari nanği endegsib minjroqneb, “Ninği are buliyiy.” ¹³ Osib mondor uge uge nanği winjroqnsibqa tamo unğasari nanğo gateq di goren bilenteq nabqa nanğo ma saioqnej.

Herot a are qalej, “Yesus a Jon yansnjro qaji”

¹⁴ Yesus aqa anğro nanği aqa ñam mare mare laq nabqa Mandor Herot a quej. Tamo unğasari gargəkoba nanği dego qusib maroqneb, “Tamo di a Jon yansnjro qaji. A moisiq olo subq na tigelqo. A deqa sıngıla osıqa mañwa endeqaji babteleneqnu.” ¹⁵ Onaqa tamo qudei nanği maroqneb, “Tamo di a Elaija olo bqo.” Onaqa qudei nanği maroqneb, “Tamo di a Qotei aqa medabu o tamo nanği nami soqneb deqaji bei.” ¹⁶ Ariya Herot a segi Yesus aqa ñam qusiqa marej, “Tamo di a Jon e nami kakro gentetem qaji. A moisiq olo subq na tigelqo.”

¹⁷⁻¹⁸ Herot a nami aqa was Filip aqa ñauñ Herodias yayiosiq ej. Deqa Jon yansnjro qaji a na Herot minjoqnej, “Ni ino segi was aqa unğa em di kumbra bolesai. Ni kumbra ugeteqnum.” Jon na Herot degsi minjoqnej. Deqa Herot a Jon qa minjin oqetonaqa aqa qaja tamo qudei nanği qarınjrnaqa gilsib Jon ojsib sil na qosısib tonto talq di waiyeb. ¹⁹ Bati deqa Herot aqa ñauñ a Jon qa tulan ñirinugetej deqa a na Herot wainyosiq minjoqnej, “Ni na Jon qalim moyem.” Yeqnaqa Herot na saidyoqnej. ²⁰ Di kiyaqaja? A Jon qa ulaoqnej deqa. Deqa a Jon geregere taqatoqnej. A endegsi qalıeej, “Jon a tamo bole. Aqa jejamuq di

une bei saiqoji. A Qotei aqa tamo tintin.” Herot a degsi qalieosiq deqa a Jon taqatoqnsiqa aqa anjam quoqnej. Quoqnsiqa are koba qaloqnej. A Jon aqa anjam quqwajqa tulan arearetoqnej.

²¹ Ariya bati bei Herot aqa naur a Jon qalim moiqajqa gam endegsi itej. Herot aqa nambabo bationaqa Herot na maruro atsiqa aqa tamo kokba ti aqa qaja tamo nanqo gate kokba ti Galili sawa taqato tamo nanqi ti metnjrnaq bosib aqa talq di koroeb. ²² Koroosib ingi uyeq nabqa Herot aqa naur aqa angro sebin a warum miligiq bosiq nanqi lou tuetnjreqnaqa nanqi a unsibqa tulan areboleboleinjrej. Deqa Herot na angro sebin di minjej, “Ni ijo ingi kiye oqajqa merbqam e ni emqai.” ²³ Osiqa aqa anjam di olo singilatosiqa minjej, “Ni ijo ñoro kalil ambleq na potosim oqajqa marqam emqai. E ijo anjam di uratqasai bole sai.”

²⁴ Onaqa angro sebin a gilsiq aqa ai nenemyej, “E ingi kiye qa Herot minjqai?” Onaqa minjej, “Ni Jon yansnjro qaji aqa gate qa mare.” ²⁵ Onaqa a olo urur ti warum miligiq gilsiq Herot minjej, “Ni Jon yansnjro qaji aqa gate tabirq di atsim ebe.” ²⁶ Onaqa Herot a Jon qalim moiqajqa are sosai deqa a are tulan gulbekobaiyej. Ariya aqa segi anjam tamo kalil nanqo ulatamuq di marsiq singilatej qaji deqa are qalsiq angro sebin di saidyqa uratej. ²⁷⁻²⁸ Osiqa aqa qaja tamo bei qarinyosiqa minjej, “Ni gilsim Jon aqa kakro gentosim aqa gate osau.” Degsi minjnaqa a gilsiq tonto talq di Jon aqa kakro gentosiqa aqa gate tabirq di atsiqa osi bosiq angro sebin di yej. Yonaqa a na osi gilsiq aqa ai yej.

²⁹ Onaqa bunuqna Jon aqa angro nanği deqa qusibqa bosib Jon aqa qusa osi gilsib subq ateb.

Yesus a tamo 5,000 nanği inği anainjrej

³⁰ Bati bei Yesus aqa anjam maro tamo nanği olo aqa areq di koroosib kumbra kalil nanği yoqneb qaji deqa ti anjam kalil nanği palontoqneb qaji deqa ti Yesus saiyoqneb. ³¹ Bati deqa tamo unğasari tulañ gargekoba nanği gile be eqnab Yesus aqa angro nanği ti inği uyqa bati saiinjrej. Deqa a na nanği endegsi minjrej, “Ninği tigeliy. Iga tamo unğasari nanği uratnjrsim segitosim wadau sawaq di kiñala aqaratqom.” ³² Degsi minjrsiqa aqa angro nanği joqsiqa koba na qobuñ gogetosib wadau sawaq gileb.

³³ Nanği qobuñ na gileqnabqa tamo unğasari kalil nanği Yesus unsibqa aqa ulatamu poinjrnaqa nanço qure qureq na tigelosib sinğa na gurgurosib gilsib Yesus tiryqajqa sawaq di namoqna branteb. ³⁴ Onaqa Yesus a qobuñ na gilsiq tiryosiqa ñam atej di tamo unğasari tulañ gargekoba nanği nami tiryqa sawaq di tariñesonab unjrej. Nanği kaja bul mandor saiqoji. Deqa Yesus a nanği qa dulosiqa Qotei aqa anjam gargekoba minjroqnej. ³⁵ Onaqa señ aisiq bilaqtonaqa Yesus aqa angro nanği aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, endi wadau sawa. Señ aiqo. Qoloqas. ³⁶ Deqa ni na tamo unğasari nanği minjrimqa qure qureq gilsib dia inği uysib ñerenqab.” ³⁷ Onaqa Yesus na minjrej, “Ninği na inği anainjriy.” Degsi minjrnaqa nanği na kamba minjeb, “Iga kiyersim inği anainjrqom? Iga 200 kina qabe na osimqa inği awaiyosim nanği anainjrqom?” ³⁸ Onaqa Yesus na nenemnjrej,

“Ninği inği gembub unu? Ninği gilsib uniy.” Onaqa nanği gilsib unsib minjeb, “Iga bem 5 qe aiyela segi unu.”

³⁹ Onaqa Yesus na tamo unğasari kalil nanği minjrej, “Ninği qur segi segi yosibqa ñinç di awoelençoiy.” ⁴⁰ Onaqa nanği kalil dedegsib awoeb. Qudei nanği qur segi segi 100 awoelençeb. Qudei nanği qur segi segi 50 awoelençeb. ⁴¹ Awoonabqa Yesus na bem 5 ti qe aiyel ti di osiqa lañ goge tarosiq Qotei pailyej. Pailyo koboonaqa bem ginçençyosiq aqa anğro nanği enjrsiq minjrej, “Bem endi jeisib tamo unğasari nanği anainjriy.” Osiqa qe aiyel dego ginçençyosiq aqa anğro nanği enjrsiq minjrej, “Qe endi dego jeisib tamo unğasari nanği anainjriy.” Degsi minjrnaqa nanği bem ti qe ti osi giloqnsibqa tamo unğasari nanği jeisib anainjreçnab uyoqneç. ⁴² Uynab kalil menetnjrej. ⁴³ Onaqa inği oto uratelençeb qaji di Yesus aqa anğro nanği na koroiyosib gumba kokba 12 di jignab maçelençej. ⁴⁴ Tamo kalil bem ti qe ti uyeç qaji nanği sisiyeç 5,000.

Yesus a ya banğaq na walwelej

⁴⁵ Onaqa Yesus na aqa anğro nanği endegsi minjrej, “Ninği qobuñ gogetosib namoosib gilsib Bet-saida çureq di tiryosib soçniy. E na tamo unğasari nanği minjritqa nanço çure çureq jaraiyoqniç e bçai.” ⁴⁶ Onaqa Yesus aqa anğro nanği namoosib qobuñ na gileqnaçqa Yesus na tamo unğasari nanği minjrnaç jaraiyeçnaçqa a segi Qotei pailyqa marsiq manaç oçeç. ⁴⁷⁻⁵⁰ Oçsiq a segi manaç goge di sonaqa bilaçteç. Onaqa aqa anğro nanği qobuñ na gileqnaçqa ya agu ambleq di jagwa

koba tigelosiq̄a ya korkortosiq̄a nan̄gi pulutnjrej. Nobqolo ambru Yesus a ya ban̄gaq̄ na walwelosiq̄a aqa an̄gro nan̄gi daurnjrsiq̄ gilej. Gilsiq̄ nan̄gi jomn̄rsiq̄ bun̄jrqa laqnaqa nam ateb di Yesus a ya ban̄gaq̄ na walwelosiq̄ nan̄goq̄ beqnaqa unsib mareb, “Di buga beqnu.” Osib tulan̄ ulaugetosib lelen̄kobaeb. Onaqa Yesus na minjrej, “Nun̄go are sin̄gilatiy. Endi e beqnum. Ulaaib.” ⁵¹⁻⁵² Degsi minjrsiq̄a qobun̄ gogetonaqa jagwa laej. Onaqa Yesus aqa an̄gro nan̄gi tulan̄ prugugeteb. Di kiyaaqa? Nan̄gi Yesus aqa man̄wa di unsib utru geregere poinjrosai deqa. Nami Yesus na tamo 5,000 nan̄gi in̄gi anainjrej man̄wa di dego aqa an̄gro nan̄gi unsib poinjrosai. Nan̄go are geten̄njresoqnej.

Yesus a Genesaret sawaq̄ di ma tamo gargekoba nan̄gi boletnjroqnej

⁵³ Ariya Yesus aqa an̄gro nan̄gi koba na qobun̄ na gilsib ya agu taqal beiq̄ di brantosib Genesaret sawaq̄ di tiryeb. ⁵⁴⁻⁵⁵ Tiryonabqa qure deqaji nan̄gi na Yesus unsibqa aqa ulatamu poinjrnaqa gurgur ti qure qureq̄ giloqnsibqa Yesus tiryej qaji sawa di ubtosib tamo un̄gasari nan̄gi minjroqneb. Minjreqnab quoqnsib nan̄go ma tamo nan̄gi sapaq̄ di atelen̄oqnsib qoboiyoqnsib Yesus aqa areq̄ osi belen̄eqnab a na nan̄gi boletnjroqnej. ⁵⁶ A qure kiñilala ti qure kokba ti ga gamq̄ di dego branteqnaqa tamo un̄gasari nan̄gi a unoqnsibqa tamo ma ti nan̄gi joqoqnsib nan̄go qure ambleq̄ di atoqnsib endegsib minjoqneb, “O Tamo Koba, nan̄gi ino gara mutu segi ojobqa nan̄go ma saioqnqas.” Onaqa Yesus a nan̄gi odnjreqnaqa ma tamo

kalil nanği aqa gara mutu ojoqneb. Ojeqneb nanğo ma kalil kobooqnej.

7

Yesus a Qotei aqa dal anjam ti moma nanğo kumbra qa ti marej

¹ Onaqa Farisi nanği ti dal anjam qalie tamo qudei ti nanği Jerusalem dena bosibqa Yesus aqa areq di koroeb. ² Koroosib nam ateb di Yesus aqa anğro qudei nanği ban yansosaisosib laņa inği uyeqneb unjreb. ³ Farisi nanğo kumbra agiende. Bati gaigai nanği inği uyqa oqnsib mati ban yanseqnub. Nanği ban yansqasai di nanği inği uyqasai. Juda kalil nanği kumbra degyeqnub. Di nanğo moma nanğo kumbra dauryeqnub. ⁴ Nanği inği qarinyo sawaq dena boqnsibqa inği uyqa oqnsib mati nanğo jejamu geregere yanseqnub. Nanği nanğo jejamu yansqasai di nanği inği uyqasai. Nanği kumbra deqaji gargekoba yeqnub. Nanğo ya gamban, ya nobu, web dego mati geregere yanselenoqnsib inği uyeqneb. Kumbra di nanğo moma nanğoq dena eleņosib dauryeqnub. ⁵ Deqa bati di Farisi nanği ti dal anjam qalie tamo nanği ti Yesus nenemyeb, “Ino anğro nanği kiyaga gago moma nanğo kumbra gotranıyeqneb? Agi nanği inği uyqa oqnsib mati ban yansosaisosib laņa uyeqneb.” ⁶ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninği gisan tamo. Ninği anjam maro aiyelteqneb. Qotei aqa medabu o qaji tamo Aisaia a kere ninği qa anjam endegsi nengrenıyej, “Tamo nanği di nanğo medabu na ijo nam soqteqneb. Ariya nanğo are miligi e qa sosai. İsaq di unu. ⁷ Nanği laņa baban

na e qa loueqnub. Osib mandam tamo nanjo dal anjam palontoqnsib olo beltoqnsib mareqnub, “Anjam endi Qotei aqa anjam.” ’ ⁸ Aisaia a anjam degsi nenjrenyej. Aqa anjam di bole. Agi ninji Qotei aqa dal anjam gotranjoqnsibqa olo mandam tamo nanjo dal anjam dauryqajqa tulan sinjilaeqnub.”

⁹ Yesus na Farisi nanji anjam degsi minjr-siqa olo minjrej, “Ninji Qotei aqa dal anjam gotranjoqnsibqa olo nunjo segi moma nanjo kumbra dauryeqnub. ¹⁰ Moses a marej, ‘Ni ino ai abu nanjo sorgomq di geregere sosimqa nanjo anjam dauryoqne. Tamo bei na aqa ai abu nanji misilinjrinqa a qalib moyem.’ Moses a degsi marej. ¹¹ Ariya ninji mareqnub, ‘Tamo bei aqa ai kiyo aqa abu kiyo inji qa truquamqa a na minjqas, “Ijo inji inji ejunum endi e ni emqa kere. Eo. E ni emqasai. E nami Qotei atraiyqa giltem deqa e ni aqaryaimqasai.” ’ ¹² A degsi minjqas di ninji marqab, ‘A keretqo. A na aqa ai abu nanji aqaryainjraiq.’ Ninji degsib marqab. ¹³ Nunjo kumbra dena ninji Qotei aqa anjam gotranjoqnsibqa olo nunjo segi moma nanjo kumbra dauryeqnub. Ninji kumbra deqaji gargakoba yeqnub.”

Inji kiye na tamo a jiga yeqnu?

¹⁴ Yesus a Farisi nanji anjam degsi minjr-siqa olo tamo ungasari kalil nanji metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Ninji kalil ijo anjam endi geregere qusib poingem. ¹⁵ Tamo bei a inji uyimqa aqa miligiq aiqas dena tamo jiga yqasai. Inji uge uge tamo aqa miligiq na oqoqnsiq branteqnu qaji

dena tamo jiga yeqnu. ¹⁶ Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi gegerere quem.”

¹⁷ Yesus na tamo ungasari nanji anjam degsi minjrasiq koboonaqa a nanji uratnrasiqa tal miligiq gilej. A tal miligiq gilsiq di sonaqa aqa angro nanji na aqa yawo anjam di aqa utru qa nenemyeb. ¹⁸⁻¹⁹ Nenemyonabqa minjrej, “Ninji dego ijo yawo anjam di aqa utru poingosai e? Ninji quiy. Tamo nanji inji uyeqnabqa aisiq meneq di unu. Meneq dena bi talq di waiyeqnub. Inji di tamo aqa are miligiq aiyosai. Aqa bi aniq aiqo koboqo. Deqa inji dena tamo jiga yqa keresai.” Yesus aqa anjam dena a inji uyo kalil jiga saiqoji qa marej. ²⁰ Osiqa aqa angro nanji olo minjrej, “Inji uge uge tamo aqa miligiq na oqoqnsiq branteqnu qaji dena tamo jiga yeqnu. ²¹ Di kiyaaq? Inji uge uge di tamo aqa are miligiq na branteqnu. Inji uge uge di agi ubtosiy merngwai. Areqalo uge uge, unja qa laoqa, bajinoqa, tamo qaloqa, ²² was aqa njanj anjamyoqa, was aqa ñoro qa maulyoqa, kumbra uge uge yoqa, gisañoqa, laña laña laoqa, was qa ugeoqa, was yomuiyoqa, aqa segi ñam soqtoqa, nanari kumbra yoqa. ²³ Kumbra uge uge deqaji tamo aqa are miligiq na branteqnsiq dena tamo jiga yeqnu.”

Fonisia qure qaji unja a Yesus qa aqa areqalo sinjilatej

²⁴ Onaqa Yesus a dena tigelosiq walwelosiq Tair qure nanjo sawaq gilej. Tamo nanji a qa qalieaib deqa a uliosiq gilej. Gilsiq tal bei gogetosiq sosisqa a uliesqa keresai. Tamo qudei nanji a unsib mareb, “Yesus a gago sawaq bqo. A talq

di unu.” ²⁵ Degsib marnabqa uña bei a qusiqa aqa angro sebin a mondor uge ti soqnej deqa a Yesus aqa talq giloqujatosiqa aqa areq di singa pulutej. ²⁶ Uña di a Grik qaji. A Juda uña sai. A Siria sawaq di ñambabej. A Fonisia qure qaji. A Yesus aqa areq di singa pulutosiq a wainyoqnsiqa minjoqnej, “Ni na mondor uge di wiyimqa a ijo angro uratosim ulanqas.” ²⁷ Onaqa Yesus na minjej, “Iga angro du du nanği mati inği anainjrim uyib menetnjrqas di kumbra bole. Iga angro du du nanğo inği yainjrsim olo baun nanği anainjrqom di kumbra bolesai.”

²⁸ Onaqa uña dena olo Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni kere maronum. Ariya e kamba anjam bei mermit ni que. Anğro du du nanği inği uyeq nabqa inği ñenği ululoñeqnaqa baun nanği dego uyeq nub.”

²⁹ Onaqa Yesus na minjej, “O uña, ni kere maronum. Ni degsi maronum deqa ni gilime. Mondor uge a ino anğro uratosiq ulanqo.” ³⁰ Degsi minjnaqa a aqa talq gilsiq a ñam atej di mondor uge a nami aqa anğro uratonaqa a bijalq di ñeiesonaq unej.

Tamo bei dabkala geteño meñ singilaej qaji di Yesus na boletej

³¹ Onaqa Yesus a Tair qure nanğo sawa uratosiqa Saidon qure ambleq na walwelosiq a Dekapolis sawaq gilsiq a Galili ya aguq di brantej. ³² Di brantosiq sonaqa tamo qudei na tamo bei dabkala geteño meñ singilaej qaji a osi bosibqa Yesus pailyosib minjeb, “O Tamo Koba, ni ino ban aqa gateq di atimqa a boleqas.” ³³ Onaqa Yesus a tamo di osiqa tamo unğasari nanği uratnjrsiq a

segi sosisqa aqa ban gei aiyel tamo di aqa dabkalaq jigej. Jigsiqa aqa segi maul osiqa tamo di aqa men tonyetej. ³⁴ Osiqa lan tarosiqa are tulan gulbekobaiyonaqa jagwa titosiq marej, “Efata.” Di Hibru anjam. Anjam di aqa damu, “Dabkala waqeme.” ³⁵ A degsi marnaqa tamo di aqa dabkala waqej. Aqa men dego boleej. Boleonaqa a anjam bole maroqnej. ³⁶ Onaqa Yesus na tamo ungasari nanqi endegsi minjrej, “Ningi kumbra unonub endi tamo qudei nanqi ubtosib minjraib.” Degsi minjrnaqa nanqi aqa anjam di quetosai. Nanqi giloqnsibqa Yesus aqa manwa deqa mare mare laqneb. ³⁷ Mare mare laqnabqa tamo gargekoba nanqi quoqnsib tulan prugoqnsib maroqneb, “Manwa kalil Yesus a yeqnu qaji di a geregere yeqnu. Agi a na tamo dabkala getenjro qaji nanqi boletnjreqnaqa nanjo dabkala olo waqeqnaqa nanqi anjam queqnu. Tamo men singilainjro qaji nanqi dego gereinjreqnaqa nanqi anjam bole mareqnu.”

8

Yesus a tamo 4,000 nanqi inji anainjrej

¹ Onaqa bati bei Yesus a wadau sawaq di sonaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanqi olo aqa areq di korooqneb. Nanqi inji saiqoji. Deqa Yesus na aqa angro nanqi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, ² “Tamo ungasari nanqi bati qalub e koba na soqneb nanqi inji saiqoji. Deqa e nanqi qa are ugeibqo. ³ Nanqi qudei isaq na beb. Deqa e nanqi mam ti suweinjitqa gamq di nanqi mam na lao uge.” ⁴ Degsi minjrnaqa nanqi na kamba minjeb,

“Sawa endi wadau. Deqa iga qabe na inġi os-imqa tamo unġasari gargəkoba endi anainjronam kereqas?” ⁵ Onaqa Yesus na minjrej, “Niġi bem gembub unu?” Onaqa minjeb, “Bem 7 unu.”

⁶ Onaqa Yesus na tamo unġasari naġi minjrej, “Niġi kalil mandamq di awoelenjoiy.” Degsi minjrnaqa naġi kalil mandamq di awoonabqa Yesus na bem 7 di osiqa Qotei pailyej. Pailyosiqa bem ġinġenyosiqa aqa anġro naġi enjreqnaqa naġi na osi ġiloqnsibqa tamo unġasari naġi anainjreqnab uyoqneb. ⁷ Qe kiñilala qudei dego soqneb. Deqa Yesus na qe di osiqa Qotei pailyosiqa aqa anġro naġi minjrej, “Qe endi dego tamo unġasari naġi anainjriy.” Degsi minjrnaqa naġi na qe di osib tamo unġasari naġi jeisib anainjreqnab uyoqneb. ⁸ Uynab kalil menetnjrej. Onaqa inġi oto urateleñeb qaji di Yesus aqa anġro naġi na koroiyosib ġumba kokba 7 di ġignab maqelenej. ⁹ Tamo kalil inġi uyeb qaji naġi sisiyeb 4,000.

Onaqa Yesus na tamo unġasari kalil naġi suweinjrnaqa naġo qure qureq ġiloqneb. ¹⁰ Naġi ġileqnaqba Yesus na aqa anġro naġi olo joqsiqa koba na qobuñ gogetosib Dalmanuta sawaq ġileb.

Farisi naġi Qotei aqa mañwa bei unqajqa mareb

¹¹ Onaqa Farisi naġi Yesus aqa areq bosibqa a anjam bei grotimqa qusib a ojqajqa deqa a ombla anjam na qoteb. Osib ġisanjosib minjeb, “Ni Qotei aqa mañwa bei babtım iga unqom.” ¹² Degsib Yesus minjnabqa a naġi qa are tulañ ġulbeiyon-aqa jagwa titosiqa minjrej, “Niġi tamo unġasari bini bati endeqa unub qaji kiyafa e Qotei aqa

manwa bei lan̄a babb̄it niŋgi unqajqa metbeq̄nub? Niŋgi quiy. E Qotei aqa manwa bei niŋgi os-orŋwasai.”¹³ Yesus a Farisi nan̄gi degsi minjrsiqa nan̄gi uratnjrsiqa olo qobun̄ gogetosiqa ya agu taqal beiq̄ gilej.

Bem tiyeqnu qaji sum qa yawo anjam

¹⁴ Bati deqa Yesus aqa an̄gro nan̄gi bem oqa-jqa are walnjrej. Bem qujai bole qujai qobun̄ miligiq̄ di soqnej. ¹⁵ Onaqa Yesus a yawo anjam bei endegsi minjrej, “Niŋgi geregere ŋam atsib soqniy. Bem tiyeqnu qaji sum Farisi nan̄go bem ti bulyimqa bem dena tiyekritosim tulan̄ kobaqujaqas. Herot aqa bem dego tiyekritosim tulan̄ kobaqujaqas.” ¹⁶ Onaqa Yesus aqa an̄gro nan̄gi aqa yawo anjam di qusibqa segi segi maroqneb, “Iga bem osai deqa kiyo mergwo?” ¹⁷ Onaqa Yesus a nan̄go anjam di qalieosiqa nenemnjrej, “Niŋgi kiyaaq̄a bem osai deqa mareq̄nub? Kiyaaq̄a niŋgi e qa poiŋgosai unu? Nun̄go are getengejunu kiyo?” ¹⁸ Niŋgi ijo siŋgila unoqnsib unosaibuleq̄nub. Niŋgi ijo anjam quoqnsib quosaibuleq̄nub. ¹⁹ E nami bem 5 giŋgenjyosimqa tamo 5,000 anainjronam uynab menetnjrnaqa niŋgi iŋgi oto koroiyosib gumba kokba gembub jignab maqelenej?” Onaqa nan̄gi na Yesus minjeb, “Gumba 12.” ²⁰ Onaqa olo minjrej, “Bati bei e bem 7 dego giŋgenjyosimqa tamo 4,000 anainjronam uynab menetnjrnaqa niŋgi iŋgi oto koroiyosib gumba kokba gembub jignab maqelenej?” Onaqa minjeb, “Gumba 7.” ²¹ Onaqa minjrej, “Niŋgi kiyaaq̄a e qa poiŋgosai unu?”

Yesus a tamo ŋam qandimyej qaji boletej

²² Yesus na aqa aṅgro naṅgi degsi minjrsiqa koba na qobuṅ na gilsib Betsaida qureq di tiryeb. Tiryosib mandamq ainabqa tamo qudei na tamo bei ṅam qandimyej qaji a Yesus aqa areq osi bosib minjeb, “Ni ino baṅ aqa gateq di atimqa a olo boleosim ṅam poiyyas.” ²³ Onaqa Yesus a tamo di aqa baṅ ojsiqa qure polomq osi gilsiq aqa ṅamdamuq di misel atetej. Osiqa aqa gateq di aqa baṅ atsiqa nenemyej, “Ni sawa unqa kere e?” ²⁴ Onaqa a ṅam atsiqa marej, “E tamo naṅgi unjronum naṅgi ṅamtaṅ bul anṅileqnuḅ.” ²⁵ Onaqa Yesus a olo tamo di aqa ṅamdamuq di aqa baṅ atnaqa a ṅam atej ṅamdamu bole suwaṅej. A sawa kalil geregere unej. ²⁶ Onaqa Yesus na minjej, “Ni ino talq gilime. Ni qure miligiq gilaim.”

Pita a Yesus qa poiyoṅaqa aqa ṅam ubtej

²⁷ Onaqa Yesus na aqa aṅgro naṅgi olo joqsiqa koba na walwelosib Sisaria Filipai qure naṅgo sawaq di brantosib gamq di Yesus na aqa aṅgro naṅgi endegsi nenemnjrej, “Tamo unṅasari naṅgi e qa kiyersib mareqnuḅ?” ²⁸ Onaqa naṅgi na minjeb, “Tamo qudei naṅgi mareqnuḅ, ni Jon yansjro qaji. Qudei naṅgi mareqnuḅ, ni Elaija. Qudei naṅgi mareqnuḅ, ni Qotei aqa medabu o tamo naṅgi nami soqneb deqaji bei.” ²⁹ Onaqa Yesus na olo nenemnjrej, “Niṅgi segi e qa kiyersib mareqnuḅ?” Onaqa Pita na minjej, “Ni Kristus.” ³⁰ Pita a anjam degsi ubtonaqa Yesus na aqa aṅgro naṅgi siṅgila na getentnjrsiqa minjrej, “Niṅgi anjam di olo tamo qudei minjraib.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelqai”

³¹ Osiqa Yesus na aqa angro nanngi endegsi minjrej, “E Tamo Angro. Bunuqna e jaqatinj koba oqai. Juda gate nanngi ti atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanngi ti e qoreibosib lubsib moyotbqab. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.” ³² Yesus a anjam degsi ubtosiq marnaqa Pita na Yesus osiqa qalaq gilsiqqa njirinfej. ³³ Onaqa Yesus a bulosiqqa aqa angro nanngi koqnjrnsiqqa Pita njirintosiq minnej, “Ni Satan bul. Deqa ni ijo qoreq gile. Ni Qotei aqa areqalo dauryosai. Ni mandam tamo nanngo areqalo dauryonum. Dauryosim agi ni na anjam di merbonum.”

³⁴ Osiqa Yesus na tamo ungasari kalil nanngi ti aqa segi angro nanngi ti metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Tamo bei na e daurbqa osimqa a aqa segi areqalo kalil uratekritosim aqa segi namburbas qoboyosim e daurbem. ³⁵ Tamo bei na aqa segi nambile taqatqajqa arearetqas di a padalqas. Ariya tamo bei a e qa ti ijo anjam bole qa ti are qalsimqa aqa segi nambile uratqas di a olo nambile bole oqas. ³⁶ Tamo bei a mandam qa ñoro kalil ko-roiyosim ariya mondonj aqa segi qununj padalqas di ñoro dena a kiyersim aqaryaiyqas? Di keresai. ³⁷ Aqa qununj padalqas di a awai kiye atsim dena aqa qununj olo aqaryaiyosim a nambile sqas? Di keresai. ³⁸ E Tamo Angro. Tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nanngi Qotei torei qoreiyoqnsib une atoqnsib laqnuq. Deqa bini bati endi tamo bei a e qa ti ijo anjam qa ti jemaiyqas di mondonj e ijo Abu aqa rianj na ti aqa lanj angro nanngo rianj na ti bosiyqa e kamba tamo deqa jemaibqas.”

9

¹ Osiqa Yesus a olo aqa angro nanği endegsi minjrej, “E bole mernğwai. Tamo qudei ijo areq endi tigelejunub qaji nanği morenosaisoqnibqa Qotei a singila ti bğas. Bosim nanği taqatnjrsim nanğo Mandor Koba soqnim nanği unqab.”

Yesus aqa jejamu bulyonaq aqa angro qalub nanği unobeiteb

² Osiqa bati 6 onaqa Yesus a tigelosiqa Pita na Jems na Jon na nanği segi qalub joqsiqa koba na mana goge kobaq oqsib di soqneb. Sosibqa Yesus aqa jejamu bulyonaq nanği unobeiteb. ³ Aqa gara dego tulañ puloñosiq qatekritej. Tamo bei na gara yansqas degsim qatqa keresai. ⁴⁻⁵ Onaqa Moses Elaija wo nanği brantosib Yesus koba na anjam maroqneb. Mareqnabqa Yesus aqa angro nanği na nanği aiyel unjrsibqa Pita a Yesus minjej, “O Tamo Koba, Moses Elaija wo nanği bosib iga koba na endi unum di bolequja. Deqa ni marimqa iga tal kiñilala qalub gereiyqom. Bei ino. Bei Moses aqa. Bei Elaija aqa.” ⁶ Yesus aqa angro nanği tulañ ulaugeteb deqa Pita a anjam bei marqa saiiyon-aqa anjam di laña marej. ⁷ Onaqa lañbi aisiqa nanği kabutnjrnaqa lañbi miligiq dena anjam bei endegsi brantonaq nanği queb, “Endi ijo Angro qujai e na tulañ qalaqalaiyeqnum qaji. Niñgi aqa anjam quetoqniy.” ⁸ Onaqa Yesus aqa angro nanği bulosib ñam ateb di Yesus a segi nanği koba na sonab uneb. Nanği tamo bei unosai.

⁹ Onaqa nanği Yesus ombla manaq dena olo aiyooqsibqa Yesus na minjrej, “Mañwa niñgi mana

goge di unonub qaji di ubtosib tamo qudei minjraib. Bunuqna e Tamo Anġro moisiy olo subq na tigelotqa bati deqa ningi na ubtosib minjroqnaqab.” ¹⁰ Onaqa naŋgi Yesus aqa anjam di qusib segi segi maroqneq, “Yesus a kiyaaqa subq na tigelqa marqo? Anjam di aqa utru iga poigosai.” Deksib maroqnsib Yesus aqa anjam di naŋgo areqaloq di atnab soqnej.

¹¹ Osib naŋgi Yesus minjeb, “Dal anjam qalie tamo naŋgi mareqnaq, ‘Elaija a namo bamqa Kristus a bunuqna bqas.’ Anjam di kiyaaqa deksib mareqnaq?” ¹² Onaqa Yesus na minjrej, “Naŋgo anjam di bole. Elaija a namo bosim tamo unġasari kalil naŋgo areqalo gereiyetnjrsim soqnim bunuqna Kristus a bqas. Ariya anjam kiye nenġrenq di unu? Anjam agiende. Jeu tamo naŋgi na e Tamo Anġro kumbra uge ebibqa e jaqatin koba oqai. ¹³ E ningi olo mernġwai. Elaija agi bej. Bonaqa gulbe kalil naŋgi a yqajqa are soqnej qaji agi yeb. Anjam di nami a qa nenġrenyeb unu.”

Yesus a anġro mel aqa jejamuq na mondor uge wiyetej

¹⁴ Onaqa Yesus na aqa anġro qalub naŋgi di joqsiqa koba na aisib mana utruq di branteb. Brantosib njam ateb di Yesus aqa anġro qudei naŋgi ti dal anjam qalie tamo qudei ti anjam na qoteqnaq unjreb. Tamo unġasari gargekoba naŋgi dego Yesus aqa anġro naŋgi kainjnresonab unjreb. ¹⁵ Onaqa tamo unġasari kalil naŋgi Yesus unsi-bqa tulaŋ prugugetosib gurgur ti aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, bilaq bole.” ¹⁶ Deksib minjnabqa Yesus na aqa anġro naŋgi nenemnjrej,

“Ninği nanği ti anjam kiye na qoteqnu?” ¹⁷ Onaqa tamo unğasari nanğo ambleq dena tamo bei brantosiqa Yesus minjej, “O Qalie Tamo, e ijo anğro mel osi bonum agiende. Ni na a boletqajqa deqa osi bonum. A mondor uge ti. Deqa aqa medabu getenyejunu. ¹⁸ Mondor uge dena aqa jejamu ojoqnsiqa mandamq waiyeqnaqa ara gijiriqtoqnsiqa tindaneqnu. Oqnsiqa maul aiyeqnu. Deqa e na ino anğro nanği minjronum, ‘Ninği mondor uge di wiyiy.’ Minjronumqa nanği na wiyqa yonub keresaiinjrco.”

¹⁹ Onaqa Yesus a anjam di qusiqa marej, “Ninği tamo unğasari bini bati endeqa unub qaji nunğo areqalo e qa singilatosai bole sai. Bati gembub e ninği koba na sosiyqa nunğo gulbe di qoboioqnqai? Anğro mel di ijo areq osi boiy.” ²⁰ Onaqa osi bonabqa mondor uge dena Yesus unsiqa anğro di qunjimyoanaqa a mandamq aisiqa belbelonaqa aqa medabuq na maul aiyoqnej.

²¹ Onaqa Yesus na anğro di aqa abu nenemyej, “Bati gembub a degesoqnej?” Onaqa minjej, “A anğro kiñala qa degesoqnej agi bini unu. ²² Mondor uge na a qalsim moiyoqqa oqnsiqa bati gaigai a nıamyuwoq o yaq waiyeqnu. Deqa ni na iga aqaryaigwa kereamqa aqaryaige.” ²³ Onaqa Yesus na minjej, “‘Kereamqa’ degsi merbaim. Tamo bei a e qa aqa areqalo singilatqas di a kumbra kalil yqa kere.” ²⁴ Onaqa tamo dena lelenosiqa Yesus minjej, “E ni qa ijo areqalo singilatunum. Ariya ijo areqalo olo gulbeibeqnu. Deqa ni na aqaryaibimqa e geregere ijo areqalo ni qa singilatqai.” ²⁵ Onaqa tamo unğasari gargekoba

nanği gurgur ti bosib Yesus aqa areq di koro-e-qnabqa Yesus a nanği unjrşiqa mondor uge di niriñtosiq minjej, “Ni mondor uge. Ni na anğro di aqa dabkala getentonum. Ni aqa medabu dego getentonum. Deqa ni anğro di uratosim olo aqa jejamuq gilaim.” ²⁶ Degsi minjnaqa mondor uge a lelenkobaosiq anğro di singila na qunjimyosiq a uratosiq ulañej. Ulanonaqa anğro di a moiýobulosiq ñeiesonaqa tamo qudei nanği unsib mareb, “A moiqo.” ²⁷ Onaqa Yesus na anğro di aqa ban titonaqa a boleosiq tigelej.

²⁸ Onaqa Yesus aqa anğro nanği aqa areq lumu bosib nenemyeb, “Iga kiyaaqa mondor uge di wiyqa yonumqa keresaiigwo?” ²⁹ Onaqa Yesus na minjrej, “Niñgi mondor uge deqaji winjrqa osibqa Qotei pailyoqniy. Dena qujai niñgi na mondor uge winjrib jaraiqab. Gam bei na sai.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelqai”

³⁰ Onaqa Yesus na aqa anğro nanği olo joqsiqa koba na sawa di uratosib Galili sawa ambleq na walwelosib giloqneb. Tamo unğasari nanği a qa qalieaib deqa nanği uliosib giloqneb.

³¹ Giloqnsibqa gamq di Yesus na aqa anğro nanği anjam endegsi minjrej, “E Tamo Anğro. Jeu tamo nanği na e ojsibqa tamo qudei nanço banq di atib lubib moiqai. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.” ³² Onaqa Yesus aqa anğro nanği aqa anjam di geregere poinjrosai. Deqa nanği a olo nenemyqajqa ulaeb.

Yesus aqa anğro yai a ñam ti sqas?

³³ Onaqa Yesus aqa anğro nanği ti gilsib Kaperneam qureq di branteb. Brantosib tal bei

gogetosib di sosibqa Yesus na aqa angro nanngi endegsi nenemnjrej, “Ninngi gamq di anjam kiye na qotoq nab?” ³⁴ Onaqa nanngi mequmosib soqneb. Di kiyaaqa? Nanngi gamq di Yesus aqa angro yai a nanngi kalil bunnjrsim ñam ti sqas deqa anjam na qotoqneb. ³⁵ Onaqa Yesus a awoosiqa aqa angro 12 nanngi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minnjrej, “Tamo bei a ñam ti sqa marsimqa a mati tamo kalil nanngo kanjal tamo soqnem. Osimqa a ñam ti sqas.” ³⁶ Yesus a nanngi degsi minjrsiqa angro kiñala bei osiqa nanngo ambleq di tigeltosiqa olo soqonyosiqa nanngi minnjrej, ³⁷ “Tamo bei a ijo ñam qa are qalsimqa angro kiñala endeqaji bei osim gegerereiyqas di a e dego osim gegerereibqas. Tamo a e osim gegerereibqas di a na e segi gegerereibqasai. A na ijo Abu e qarinjbej qaji di dego osim gegerereiyqas.”

Tamo nanngi iga jeutgosaieqnu di nanngi iga koba na wau qujai

³⁸ Onaqa Jon na Yesus minnej, “O Qalie Tamo, ni que. Iga tamo bei unem. A ino ñam na mondor uge nanngi winjreqnaqa iga na unsim saidyem. Di kiyaaqa? A iga koba na wauosaieqnu deqa.” ³⁹ Onaqa Yesus na minnej, “Ninngi a saidyaib. A ijo ñam na manwa bei babtqas di a urur olo e misilinbqa keresai. ⁴⁰ Tamo nanngi iga jeutgosaieqnu di nanngi iga koba na wau qujai. ⁴¹ Tamo bei a endegsi are qalqas, ‘Tamo di a Kristus dauryeqnu qaji tamo.’ A degsi are qalsimqa tamo di osim ya tigsim anaiyqas di Qotei na kamba awai bole yqas. Yimqa aqa awai bole di tamo bei na olo yayyqa keresai.”

Niŋgi une torei uratiy

⁴² Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo bei na angro kiñala bei e qa aqa areqalo singilateqnu qaji di osim uneq waiyqas di a kumbra tulaŋ ugedamu yqo. Iga tamo di ojsim meniŋ kobaquja osim sil na aqa kakroq di tontosim waiyim ya robuq aiqas di kere. ⁴³⁻⁴⁴ Ino baŋ na ni titmosim uneq waimqa laqnimqa baŋ di gentosim waiy. Ni degye. Di kiyaaqa? Ni baŋ geŋo sosimqa une bei yqasai di kere. Di ni ŋambile gaigai sqam. Ariya ni baŋ aiyel ti sosimqa une yqam di keresai. Di Qotei na ni ŋamyuwoq waimqas. Ŋamyuwo di mosoqasai. Gaigai yuoqnqas. ⁴⁵⁻⁴⁶ Ino singa na ni titmosim uneq waimqa laqnimqa singa di gentosim waiy. Ni degye. Di kiyaaqa? Ni singa geŋo sosimqa une bei yqasai di kere. Di ni ŋambile gaigai sqam. Ariya ni singa aiyel ti sosimqa une yqam di keresai. Di Qotei na ni ŋamyuwoq waimqas. ⁴⁷ Ino ŋamdamu na ni titmosim uneq waimqa laqnimqa ŋamdamu di otorosim waiy. Ni degye. Di kiyaaqa? Ni ŋamdamu qujai ti sosimqa une bei yqasai di kere. Di Qotei a ino Mandor Koba sosim ni taqatmqas. Ariya ni ŋamdamu aiyel ti sosimqa une yqam di keresai. Di Qotei na ni ŋamyuwoq waimqas. ⁴⁸ Ŋamyuwo di mosoqasai. Gaigai yuoqnqas. Ŋamyuwoq di tamo naŋgo ambli bati gaigai sqab. Naŋgi moreŋqa keresai.”

⁴⁹ Osiqa Yesus a olo marej, “Ijo angro kalil naŋgi jaqatiŋ oqnsib sqab. Atraiyo iŋgiq di bar atoqnsib ŋamyuwo na koiteqnu dego kere.

⁵⁰ “Bar a bole. A qajarara koba. Ariya bar aqa qajarara koboqas di iŋgi kiye na olo qajararatqas?

Di keresai. Dego kere ningi bar bul sosibqa nungo was nanngi koba na geregere lawo na laqniy.”

10

Yesus a unja uratqajqa anjam marej

¹ Osiqa Yesus a sawa di uratosiqa Judia sawaq gilsiq Jordan ya taqal beiq di soqnej. A di son-aqa tamo ungasari gargekoba nanngi bosib aqaq di koroonabqa aqa kumbra gaigai yoqnej qaji di olo dauryosiqa Qotei aqa anjam plaltosiq minjroqnej.

² Onaqa Farisi nanngi olo Yesus aqa areq bosibqa a anjam bei grotimqa qusib nanngi a ojqaqqa deqa laja gisanjosib endegsib nenemyeb, “Tamo bei na aqa unja uratqa kere e? Gago dal anjam degsi unu e?” ³ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Moses a dal anjam kiyersi marej?”

⁴ Onaqa nanngi na minjeb, “Moses a marej, ‘Tamo bei na aqa njaun uratqa osimqa pepa bei nenngrenjosim yosim di a uratqas.’”

⁵ Onaqa Yesus na minjrej, “Nunngo are getengejunu deqa Moses a dal anjam degsi nenngrenjosiq ningi engej. ⁶ Ariya ningi quiy. ‘Tulan nami Qotei a mandam ti ingi ingi kalil ti gereiyosiqa a tamo unja wo dego gereinjrej. ⁷⁻⁸ Deqa tamo bei na aqa ai abu nanngi uratnjrsimqa aqa njaun wo beterosib jejamu qujaitosib sqab.’ Qotei aqa anjam di nenngrenq di unu. Deqa tamo unja wo nanngi jejamu qujai sqab. Nanngi olo jejamu aiyel sqasai. ⁹ Qotei na nanngi aiyel turtnjrej deqa tamo bei na olo potnjraiq.”

¹⁰ Osiqa Yesus a tal bei gogetosiq di sonaqa aqa angro nanngi aqa areq bosib aqa anjam deqa nenemyeb. ¹¹ Nenemyonabqa minjrej, “Tamo bei na aqa njaun uratosim olo unja bei oqas di a na

aqa ɲaun kumbra ugeq waiyqo. ¹² Uɲa a dego aqa gumbulun uratosimqa olo tamo bei oqas di a na aqa gumbulun kumbra ugeq waiyqo.”

Angro du du nanɲi Yesus aqa areq beb

¹³ Onaqa tamo unɲasari qudei nanɲi nanɲo anɲro du du joqsib Yesus na aqa baɲ nanɲo gateq di atetnɲrqa marsib Yesus aqa areq beb. Beqn-abqa Yesus aqa anɲro nanɲi na saidnɲrsib minjreb, “Nunɲo anɲro du du nanɲi joqsib endeq baib.”

¹⁴ Degsib saidnɲrnabqa Yesus na aqa anɲro nanɲi ɲirinɲnɲrsiqa minjrej, “Anɲro du du nanɲi uratnɲrib ijo areq beb. Nanɲi saidnɲraib. Tamo unɲasari nanɲi anɲro du du deqaji bul sqab di Qotei a nanɲo Mandor Koba sosim nanɲi taqatnɲrqas. ¹⁵ E bole merɲɲwai. Tamo nanɲi anɲro du du bul sqasai di Qotei na nanɲi osim taqatnɲrqasai. Deqa a nanɲo Mandor Koba sqasai dego.” ¹⁶ Osiqa Yesus na anɲro du du nanɲi di soqonɲnɲrsiqa aqa baɲ nanɲo gateq di atetnɲrsiqa nanɲi qa Qotei pailyej.

Ñoro tamo bei a Yesus ombla anjam mareb

¹⁷ Osiqa Yesus a dena tigelosiqqa gam dauryosiq gileqnaqa tamo bei urur ti aqa areq bosiqqa aqa singaq di singa pulutosiqqa nenemyej, “O Qalie Tamo Bole, e kumbra bole kiye dauryosiy dena e ɲambile gaigai sqai?” ¹⁸ Onaqa Yesus na kamba minjej, “Ni kiyaaqa e tamo bole qa merbonum? Qotei a segi qujai tamo bole. ¹⁹ Ariya ni Qotei aqa dal anjam qalie. Anjam agiende. ‘Ni tamo bei qalsim moyotaim. Ni tamo bei aqa uɲa jejamu ojetaim. Ni bajinɲaim. Ni tamo bei aqa jejamu laɲa gisanɲaim. Ni was bei aqa inɲi inɲi laɲa gisanɲ na yayiayaim. Ni ino ai abu nanɲo sorgomq

di geregere sosimqa nanjo anjam dauryoqne.’”
²⁰ Onaqa tamo dena olo Yesus minjej, “O Qalie Tamo, e angro kiñala qa dal anjam kalil di dauryosim boqnem agi bini degsi unum.” ²¹ Onaqa Yesus a tamo di koqyosiq qalaiyosiq minjej, “Ni dal anjam kalil di dauryosim keretonum. Ariya kumbra qujai ni keretosai. Deqa e ni mermqai. Ni gilsim ino inji inji kalil qarinyosim silali osim tamo inji inji saiqoji nanji jeisim enjre. Degsim enjrsim bosim e daurbe. Yimqa bunuqna ni lan qureq di awai bole itqam.” ²² Yesus na tamo di degsi minjnaq qusiqa are tulan gulbekobaiyej. A inji inji koba ti soqnej deqa ulatamu ugeiyonaqa ulanej.

²³ Onaqa Yesus na aqa angro nanji koqnjrsiq endegsi minjrej, “Tamo ungasari inji inji koba ti unub qaji nanji Qotei na taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqa marsibqa lan qureq oqwajqa banji koba.” ²⁴ Onaqa Yesus aqa angro nanji aqa anjam di qusibqa tulan prugeb. Onaqa Yesus na olo minjrej, “O ijo angro, ninqi quiy. Tamo ungasari nanji Qotei na taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqa marsibqa lan qureq oqwajqa tulan banji koba. ²⁵ Kamel a yumba miligiq gilqajqa banji koba. Dego kere tamo ungasari inji inji koba ti unub qaji nanji Qotei na taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqa marsibqa lan qureq oqwajqa tulan banji koba.” ²⁶ Onaqa Yesus aqa angro nanji aqa anjam di qusibqa olo tulan pruguetosib segi segi maroqneb, “Yesus a anjam degsi mergwo deqa tamo yai nanji Qotei na elenamqa nanji njambile gaigai sqa kere?” ²⁷ Onaqa Yesus a nanji koqnjr-

siqa minjrej, “Tamo nan̄gi segi n̄ambile sqa keresai. Ariya Qotei na nan̄gi elen̄qa kere. Di kiyaaqa? Qotei a kumbra kalil yqa kere.”

²⁸ Onaqa Pita na Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni une. Iga gago in̄gi in̄gi kalil uratosim ni dau-rmeqnum.” ²⁹⁻³⁰ Onaqa Yesus na minjrej, “E bole mer̄ngwai. Tamo nan̄gi e qa ti ijo anjam bole qa ti are qaloqnsib nan̄go segi tal, nan̄go was nan̄gi, nan̄go jaja nan̄gi, nan̄go ai abu nan̄gi, nan̄go an̄gro nan̄gi ti nan̄go wau kalil dego uratn̄rsib e dau-rbqab di Qotei na olo tal, was, jaja, ai, an̄gro, wau gargekoba nan̄gi en̄jr̄qas. Yimqa jeu tamo nan̄gi dego bosib nan̄gi gulbe en̄jroq̄qab. Ariya mon-don̄ nan̄gi n̄ambile gaigai sqab. ³¹ Deqa nin̄gi quiy. Tamo gargekoba bini n̄am koba ti unub qaji nan̄gi mondon̄ n̄am saiqoji sqab. Ariya tamo gargekoba bini n̄am saiqoji unub qaji nan̄gi mondon̄ n̄am koba ti sqab.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelqai”

³² Osiqa Yesus na aqa an̄gro nan̄gi joqsiqa koba na gam dauryosib Jerusalem aiyooq̄neb. Aiyooq̄nsibqa Yesus a namoeqnaqa aqa an̄gro nan̄gi bunuq̄na dauryooq̄nsibqa are ton̄ton̄jn̄roq̄nej. Tamo un̄gasari qudei gam na dauryooq̄neb qaji nan̄gi dego ulaosib aiyooq̄neb. Onaqa Yesus na aqa an̄gro 12 nan̄gi segitn̄rsiqa a une kiye turq̄as deqa nan̄gi sain̄jroq̄nej. ³³⁻³⁴ A na nan̄gi endegsi minjrej, “Nin̄gi quiy. E Tamo An̄gro. Iga Jerusalem aiyeeq̄num. Dia tamo qudei na e ojsib dal an-jam qalie tamo nan̄gi ti atra tamo kokba ti nan̄go ban̄q di e atqab. Yimqa nan̄gi na ijo jejamu lan̄a gisan̄yosib merbqab, ‘Ni une ti. Deqa ni moiqam.’

Nanġi e deġsib gisaṅbosib e olo ojsib tamo nanġi Qotei qaliesai qaji nanġo baṅq di e atqab. Yimqa nanġi na e misiliṅboqnsib miselboqnsib bu toqon na e kumbaiṅboqnaqab. Osib e ṅamburbasq di lubsib moiyoṭbqab. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.”

Jems Jon wo nanġi aiyel tamo kokba sqajqa mareb

³⁵ Onaqa Sebedi aqa ṅiri aiyel Jems Jon wo nanġi Yesus aqa areq bosib minjeb, “O Qalie Tamo, aqo aiyel anjam bei mermonam ni gago anjam dau-ryqa kere kiyo?” ³⁶ Onaqa Yesus na nanġi aiyel nenemnjrej, “E niṅgi kiyerṅgwajqa deqa niṅgi ijoq bonub?” ³⁷ Onaqa nanġi aiyel na Yesus minjeb, “Mondoṅ ni rian koba ti laṅ goge na bosim gago Mandor Koba sosimqa bati deqa ni marimqa aqo aiyel ino baṅ woq ino baṅ qonaṅq di awoqom.”

³⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Anjam niṅgi merbonub di aqa utru niṅgi geregere poingosai. E jaqatiṅ koba oqai. Jaqatiṅ di ya uge uyo bul. E gulbe koba dego oqai. Gulbe di tamo nanġi ya tuqtnjro bul. Jaqatiṅ ti gulbe ti e oqai di niṅgi aiyel dego oqa kere e?” ³⁹ Onaqa nanġi na minjeb, “Od, aqo aiyel oqa kere.”

Onaqa Yesus na olo nanġi aiyel minjrej, “Bole, jaqatiṅ e oqai di niṅgi dego oqab. Gulbe e oqai di niṅgi dego oqab. ⁴⁰ Ariya tamo yai nanġi ijo baṅ woq ijo baṅ qonaṅq di awoqab di e na marqa keresai. Di ijo wau sai. Tamo nanġi Qotei na giltnjrej qaji nanġi segi ijo baṅ woq ijo baṅ qonaṅq di awoqab.”

⁴¹ Yesus aqa angro 10 nanngo namdamuq di Jems Jon wo nanngi na anjam di Yesus minjeb deqa qusib nanngi aiyel qa njirineb. ⁴² Onaqa Yesus na aqa angro 10 nanngi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Ninggi qalie, mandor kokba sawa sawa kalil taqateqnuq qaji nanngi nanngo segi ñam soqtoqnsib tamo ungasari nanngi njirin na taqatnjreqnuq. ⁴³ Ariya kumbra di nunngoq di saiq. Nunngo ambleq di angro bei a ñam ti sqa marsimqa a mati nunngo wau tamo soqnem. Osim a ñam ti sqas. ⁴⁴ Nunngo ambleq di angro bei a tamo kobaquja sqa marsimqa a mati nunngo kanjal tamo soqnem. Osimqa a olo tamo kobaqujaqas. ⁴⁵ E Tamo Angro. Ninggi ijo kumbra qalieosib degsib dauryoqniy. Ijo kumbra agiende. E na tamo ungasari nanngi wauetnjreqnum. E deqa bem. Tamo ungasari nanngi e wauetbqajqa e deqa bosai. Bunuqna e ijo segi nambile uratosiy tamo ungasari garkekoba nanngi elenqai.”

Yesus na tamo nam qandimo boletej

⁴⁶ Osiqa Yesus na aqa angro nanngi joqsiqa koba na walwelosib aisib Jeriko qureq di branteb. Brantosib Jeriko qure ambleq na walwelosib olo Jeriko uratosib aiyeq nabqa tamo ungasari tulan gargekoba nanngi Yesus dauryosib koba na aiyoqneb. Aiyeq nabqa tamo bei nam qandimyej qaji aqa ñam Bartimeus a gam qalaq di awesosiqa tamo ungasari nanngi silali qa njinjqonej. Bartimeus a Timeus aqa njiri. ⁴⁷ A gam qalaq di awesosiqa anjam endegsi quej, “Yesus Nasaret qaji a beqnu.” A degsi qusiqa tulan lelenosiq marej, “O Yesus, Devit aqa Njiri, ni e qa dulame.” ⁴⁸ Onaqa tamo ungasari

gargekoba Yesus dauryosib aiyoqneb qaji nanği na Bartimeus niriŋtosib minjeb, “Ni leleŋkobaaim. Kiri.” Deksib minjeq nabqa a nanço anjam quet-njrosai. A olo tulaŋ leleŋoqnsiq Yesus minjoqnej, “O Devit aqa Niri, ni e qa dulame.” ⁴⁹ Onaqa Yesus a tigelosiq tamo unğasari nanği minjrej, “Tamo di metib ijo areq bem.” Onaqa nanği na tamo ŋam qandimyej qaji di metosib minjeb, “Ni are siŋgilat. Ni tigel. Yesus a ni metmeqnu.” ⁵⁰ Deksib minjnab qusiq aqa gara jugo taqal atsiqa urur tigelosiq Yesus aqa areq bej. ⁵¹ Bonaqa Yesus na nenemyej, “E ni kiyermqajqa deqa ni e qa leleŋoqnam?” Onaqa minjej, “O Tamo Koba, e olo ŋam poibim sawa unqajqa deqa e ni qa leleŋoqnam.” ⁵² Onaqa Yesus na minjej, “Ni e qa ino areqalo siŋgilatonum deqa e ni boletmqai. Deqa ino ŋamdamu olo poimimqa ni aiye.” Degsi minjnaqa aqa ŋamdamu poiyoŋaqa sawa unsiq tigelosiq Yesus dauryosiq aiyej.

11

Yesus a donki aqa quraq di awoosiq Jerusalem aiyej

¹ Onaqa Yesus aqa anğro nanği koba na wal-welosib aisib Jerusalem jojomyosib Betfage qure ti Betani qure ti dia branteb. Qure aiyel di agi Oliv mana utruq di unu. Di brantosib Yesus na aqa anğro aiyel qariŋnjrsiq minjrej, ² “Niŋgi aisib qure bei jojom di unu di brantosib donki bei tontonub unu di unqab. Donki di bunuj tamo bei nami aqa quraq di awoosaiyoqnej qaji. Niŋgi donki di unsib sil palontosib titosib osi boiy. ³ Niŋgi sil palontoqnibqa tamo bei na nenemğwas

kiyo, ‘Ningi kiyaaqa donki aqa sil palonteqnub?’ Degsi nenemngimqa ningi na minjiy, ‘Tamo Koba a wau ti deqa donki qa mergwo.’ Yimqa a na donki qarinyim ijoq bqas.”⁴⁻⁵ Yesus a nanngi aiyel degsi minjrsiq qarinjrnnaqa aisib gam jomq di donki uneb. Donki di tal meq di tontonab sonaq uneb. Unsib sil palonteqnabqa tamo qudei gamq di tigelesoqneb qaji nanngi na nanngi aiyel nenemnjreb, “Ningi kiyaaqa donki aqa sil palonteqnub?”⁶ Onaqa nanngi aiyel na anjam Yesus a minjrej qaji di tamo nanngi di minjrnab odnjrnabqa donki di osib Yesus aqa areq osi beb.⁷ Bosib nanngo aiyel gara jugo piqtosib donki aqa quraq di tunabqa Yesus a segi donki gogetosiq quraq di awoej.⁸ Awoonaqa donki a walwewosi aiyeqnaqa tamo ungasari gargekoba nanngi belenosib nanngo segi gara jugo piqtelenosib gamq di tuelenoqneb. Tamo qudei nanngi nañuq dena nam banga ginjenyosibqa osi bosib di dego gamq di tuelenoqneb.⁹ Onaqa Yesus a donki quraq di awoosiq walweleqnaqa tamo ungasari namooqneb qaji nanngi ti bunuoqneb qaji nanngi ti tulan lelenoqnsibqa maroqneb, “Iga ni qa tulan areboleboleigeqnu. Ni Tamo Koba aqa nam na bonum deqa a ni tulan gegerimeqnu.¹⁰ Ni gago moma Devit aqa wau osimqa ni kamba gago Mandor Koba sosim iga taqatgwajqa bonum. Deqa iga Qotei lan goge di unu qaji aqa nam soqtoqnqom!” Tamo ungasari nanngi degoqn-sib lelen ti Yesus dauryoqneb.

¹¹ Onaqa Yesus a walwewosi aisiq Jerusalem di brantosiqa atra tal koba miligiq gilej. Gilsiq inji inji kalil atra tal miligiq di soqnej qaji di ko-

qyoqnej. Osiq bilaqtonaqa a olo atra tal koba uratosiq aqa segi angro 12 nanği joqsiqa koba na puluosib Betani qureq gileb.

Yesus a qura minjej, “Ni olo bunu geitqasai”

¹² Nebeonaqa Yesus aqa angro nanği ti olo tigelosib Betani qure uratosib aiyeb. Nanği aiy-oqnsibqa gamq di Yesus a mamyej. ¹³ Onaqa a isaq na nam atsiqa qura banğa ti sonaq unsiqa aqa gei unqajqa utruq gilej. Gilsiq unej qura gei bei saiqoji. Geitqa bati sai deqa banğa segi sonab unej. ¹⁴ Unsiqa qura di minjej, “Ni olo bunu geitqasai. Tamo bei a bosim ino gei bei oqasai.” Degsi minjnaqa aqa angro nanği queb.

Yesus na tamo unğasari nanği atra talq dena winjrej

¹⁵ Onaqa Yesus aqa angro nanği ti walwelosi aisib Jerusalem di branteb. Brantosib Yesus a atra tal koba miligiq gilsiqqa nam atej di tamo unğasari gargekoba nanği inği inği qarinyoqnsibqa dena silali eqnab unjrsiqa nanği winjrnaq jaraiyeb. Tamo qudei nanği silali piloqneb. Qudei nanği binon qarinyoqnsib dena silali oqneb. Deqa Yesus a nanço jar ti jaram ti bilbelyosiqqa nanği dego winjrnaq jaraiyeb. ¹⁶ Osiqa tamo unğasari atra tal miligiq di inği inği osi laqneb qaji nanği dego said-njrsiqa winjrnaq jaraiyeb. ¹⁷ Nanği kalil jaraiye-qnabqa Yesus na minjrej, “Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, ‘Ijo tal endi tamo unğasari kalil nanço pailyqajqa tal.’ Qotei aqa anjam degsi unu. Ariya ninği na olo tal endi ugetonubqa a bajin tamo nanço tal bulqo.”

¹⁸ Onaqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanği ti Yesus aqa anjam di qusibqa nanği a qa ulaosib a qalib moiqajqa gam nıamoqneb. Di kiyaaqa? Tamo unğasari kalil nanği Yesus aqa anjam quqwjqa tulan arearetnjroqnej deqa. ¹⁹ Ariya bilaqtonaqa Yesus aqa anğro nanği koba na olo Jerusalem uratosib gileb.

Qura a laosiq moiyej

²⁰ Nebeonaqa Yesus aqa anğro nanği ti olo tigelosib gam dauryosib aiyoqnsib qura di olo uneb utru ti kalil laosiq moiyej. ²¹ Onaqa Pita a Yesus aqa anjam nami qura minjej qaji deqa olo are qalsıqa Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni unime. Qura ni ya nırınıtem qaji agi laosiq moiqo.” ²² Onaqa Yesus na aqa anğro nanği endegsi minjej, “Nınđi Qotei qa nunđo areqalo sıngilatıy. ²³ E bole merıngwai. Tamo bei a areqalo aiyeltqasai di a mana kobaquja endi minjqas, ‘Ni tigelosim yuwalq aıye.’ Aqa are milıgıq di a endegsi are qalqas, ‘Bole, mana di a ijo anjam dauryqas.’ Degsi are qalqas di mana a aqa anjam dauryosim tigelosim yuwalq aıqas. ²⁴ Deqa nınđi quıy. Nınđi nınđi bei qa Qotei pailyqa osibqa endegsib are qalıy, ‘Nınđi di Qotei na egwas.’ Degsib are qalsib pailyqab di a na enğwas. ²⁵ Deqa nınđi Qotei pailyqa osibqa tamo bei qa anjam soqnımqa nınđi na aqa une kobotosib Qotei pailyy. Yımqa nunđo Abu lan qureq di unu qaji a kamba nunđo une kalil kobotetğwas. ²⁶ Ariya nınđi tamo di aqa une kobotetqasai di nunđo Abu lan qureq di unu qaji a dego nunđo une kobotetğwasai.”

Juda nanġi na Yesus nenemyeb, “Ni sinġila qabe na osimqa kumbra endi yeqnum?”

²⁷ Osiqa Yesus a aqa anġro nanġi koba na walwelosib aisib olo Jerusalem di branteb. Brantosib Yesus a atra tal koba miligiq gilsiq dia walweleqnaqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanġi ti Juda gate nanġi ti Yesus aqa areq bosib nenemyeb, ²⁸ “Ni iga merge. Ni sinġila qabe na osimqa kumbra endi yeqnum? Yai na ni qarinjmej deqa ni bosim wau endi yeqnum?”

²⁹ Onaqa Yesus na minjrej, “E kamba anjam bei ninġi nenemġwai. Nenemġgitqa ninġi e merbibqa e yai na qarinjbonaq bosim wau endi yeqnum di ubtosiy merġwai. ³⁰ Ninġi na merbiy. Yai na Jon qarinyonaqa bosiq tamo unġasari nanġi yansjroqnej? Qotei na kiyo? Tamo bei na kiyo?”

³¹ Onaqa nanġi Yesus aqa anjam di qusibqa segi segi qairosib mareb, “Iga Yesus minjqom, ‘Qotei na Jon qarinyej,’ degsi minjqom di a iga mergwas, ‘Kiyaqa ninġi Jon aqa anjam quetosai?’

³² Ariya iga minjqom, “Tamo bei na Jon qarinyej,’ degsi minjqom di dego keresai.” Nanġi tamo unġasari nanġi ulainjsib deqa degsib qaireb. Di kiyaqa? Tamo unġasari nanġi maroqneb, “Jon a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.” ³³ Nanġi degsib qairosib olo Yesus minjeb, “Yai na kiyo Jon qarinyej di iga qaliesai.” Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninġi degsib merbonub deqa e dego yai na qarinjbonaq bosim wau endi yeqnum di ninġi merġwasai.”

Wain wau qa yawo anjam

¹ Yesus na Juda tamo kokba nan̄gi degsi minjrsiqa olo yawo anjam bei endegsi minjrej, “Tamo bei a tigelosiqa aqa wauq gilej. Gilsiq a wain sil yagelenosiqa jen qosej. Qoso koboonaqa menin qura gogeq di tabir kuru bul gereiyej. Wain sil geitimqa wain gei koroiyosib parapariyosib aqa ya dia bilentqajqa deqa gereiyej. Osiqa wauq di tal atsiqa wau taqato tamo qudei nan̄go banq di aqa wau uratetnjrsiqa sawa isaq gilsiq di soqnej.

² Sonaqa wain gei melionaqa a na aqa kan̄gal tamo bei qarinyonaqa wau taqato tamo nan̄goq aisiqa minjrej, ‘Wau lanja na e qarinqbo bonum. Deqa nin̄gi wain gei ebibqa e na osi gilqai.’

³ Degsi minjrnaqa nan̄gi na a ojsib qalougetosib wiyonab lan̄ja pulusiq gilej.

⁴ Gilnaqa wau lanja na olo kan̄gal tamo bei qarinyonaq ainaqa a dego ojsib aqa gate paratetosib tulan̄ ugeugeiyeb.

⁵ Onaqa wau lanja na olo kan̄gal tamo bei qarinyonaq ainaqa a dego qalougetosib moiyyoteb. Olo kan̄gal tamo gargekoba nan̄gi qarinqjreqnaqa aiyeqnaq qudei numougetoqneb. Qudei moiyyotnjroqneb.

⁶ Onaqa wau lanja a endegsi are qalej, ‘Ijo segi angro qujai e na tulan̄ qalaqalaiyeqnum qaji di qarinyit aiqas di nan̄gi a qalqasai. Nan̄gi aqa anjam quetqab.’

⁷ Degsi are qalsiqa aqa segi n̄iri qarinyonaq aiyej. Aiyeqnaqa wau taqato tamo nan̄gi a unsibqa segi segi qairosib mareb, ‘Tamo a bqo endi wau lanja aqa segi n̄iri. A na aqa abu aqa in̄gi in̄gi kalil oqas. Deqa iga a qalsim moiyyotosimqa wau endi iga na oqom.’

⁸ Degsib marsibqa wau lanja aqa n̄iri ojsib qalnab moinaqa aqa jejamu osib wau qalaq di

waiyeb.

⁹ “Deqa ningi kiyersib are qalonub? Wau lanja a bosimqa wau taqato tamo uge nanği di kiyern-jrqas? E ningi merıngwai. A bosim nanği ñumsim moiyojnjqas. Osim aqa wau di olo yainjrsim tamo qudei nanço banq di uratetnjrimqa nanği na kamba taqatesqab.

¹⁰ “Qotei aqa anjam bei unu. Ningi anjam di nami sisiyosai kiyo? Anjam agiende, ‘Tal gereiyo qaji tamo nanği na tal ai arqsibqa uge qa marsib taqal waiyeb.

Onaqa tal ai di Qotei na olo osiq tumaq di tigeltej unu.

Tal ai di tal singilatqajqa deqa tigeltej.

¹¹ Tamo Koba a segi na tal ai di tigeltej deqa iga unsim mareqnum,

“Tal ai di tulan bolequja.” ’ ’ ”

¹² Onaqa Juda tamo kokba nanği yawo anjam di qusib endegsib qalieeb, Yesus a yawo anjam dena nanço jejamuq di une qametnjrej. Nanği degsib qalieosib deqa Yesus ojqa mareb. Ariya nanği tamo unğasari nanği ulainjrsib deqa nanği Yesus ojqa uratosib jaraiyeb.

“Iga Sisar takis yqom e?”

¹³⁻¹⁴ Juda tamo kokba nanği jaraiyosib Farisi nanği ti Herot aqa wau tamo qudei ti nançoq aisib minjreb, “Ningı Yesus aqaq gilsib anjam bei nene-myibqa a anjam grotim iga qusim ojgom.” Degsib minjrsib nanği qarınjnrbab Yesus aqa areq gilsib minjeb, “O Qalie Tamo, iga qalie, ni anjam bole maro qaji tamo. Ni anjam bole segi tamo unğasari

nan̄gi minjroqnsim Qotei aqa kumbra osornjreqnum. Ni tamo bei ulaiyosaieqnum. Ni tamo ñam ti nan̄gi anjam bei minjroqnsim olo tamo ñam saiqoji nan̄gi anjam bei minjrosaieqnum. Ni anjam qujai tamo kalil nan̄gi minjreqnum. Deqa ni iga merge. Iga Sisar takis yqom e? Yqasai e? Ni kiyersi are qalonum?”

¹⁵ Onaqa Yesus a nan̄go gisañ anjam di poiyon-aqa minjrej, “Kiyaqa niñgi e anjam bei grotitqa qusib e ojqañqa deqa gisañbeqñub? Meniñ silali bei osi boiy. Osbab e unqai.” ¹⁶ Degsi minjrnaqa nan̄gi meniñ silali bei osi bosib osoryonab unsiqa minjrej, “Meniñ silali quraq endi tamo yai aqa ulatamu ti ñam ti unu?” Onaqa nan̄gi na minjeb, “Di Sisar aqa.” ¹⁷ Onaqa a na minjrej, “Deqa Sisar aqa iñgi iñgi a qa olo yiy. Qotei aqa iñgi iñgi a qa olo yiy.” Onaqa nan̄gi Yesus aqa anjam di qusibqa tulañ prugueteb.

Tamo moreño qaji nan̄gi olo subq na tigelqab

¹⁸ Onaqa bati deqa Sadyusi tamo qudei nan̄gi Yesus aqa areq beb. Sadyusi nan̄gi mareqñub, “Tamo moreño qaji nan̄gi olo subq na tigelqasai.” Deqa nan̄gi bosib Yesus endegsib minjeb, ¹⁹ “O Qalie Tamo, ni que. Moses a nami dal anjam endegsi nen̄grenyej, ‘Tamo bei a moiymqa aqa ñaun̄ angro saiqoji soqñimqa aqa was bei na olo uña qobul di osim aqa was moiyej qaji aqa angro ñambabtetqas.’ Moses a nami dal anjam degsi nen̄grenyej. ²⁰ Deqa ni que. Was 7 nan̄gi soqñeb. Nan̄go was matu a uña osiqa moiyej. A angro saiqoji. ²¹ Onaqa aqa was yala na olo uña qujai di osiqa a dego moiyej. A angro saiqoji. Onaqa aqa

was yala na olo uŋa di ej. Osiqa a dego moiyej. A anġro saiġoji. ²² Was 7 kalil nanġi uŋa qujai di osib moreŋeb. Nanġi anġro saiġoji. Nanġi kalil moreŋonabqa ariya bunuqna uŋa di a dego moiyej. ²³ Deqa ni iga merge. Mondon subq na tigelo batiamqa tamo kalil nanġi subq na tigelabqa uŋa di a yai aqa ŋaun tintin sqas? Ni qalie, was 7 kalil nanġi uŋa qujai di eb.”

²⁴ Onaqa Yesus na minjrej, “Qotei aqa anjam nenġrenq di unu qaji di aqa damu ninġi poiŋgosai e? Qotei aqa siŋgila dego ninġi poiŋgosai e? Od, ninġi poiŋgosai. Utru deqa ninġi anjam grotonub. Grotosib aġi nenembonub. ²⁵ Mondon tamo unġasari nanġi subq na tigelosibqa nanġi unatqasai. Nanġi tamotqasai. Nanġi lan anġro bul lanja sqab.

²⁶ “Ninġi quiy. Tamo nanġi moisib olo subq na tigelqab anjam di aqa utru Moses a nami babtosiq nenġrenyej. Di ninġi sisiyosai kiyo? Nam mariŋ miligiq di puloŋeqnaqa Qotei a ŋam puloŋq di sosiqa Moses metosiq endegsi minjej, ‘E Abraham aqa Qotei. E Aisak aqa Qotei. E Jekop aqa Qotei.’ ²⁷ Qotei na Moses degsi minjej deqa iga qalieonum, Qotei a tamo moreŋo qaji nanġo Qotei sai. A tamo ŋambile so qaji nanġo Qotei. Anjam di ninġi tulan grotonub!”

Dal anjam kiye a tulan bolequja?

²⁸ Onaqa dal anjam qalie tamo bei a bosiq a Yesus a Sadyusi nanġi ti anjam na qoteq nab unjrej. Yesus a geregere Sadyusi nanġi kamba anjam minjrnaqa qusiqa Yesus nenemyej, “Qotei aqa dal anjam kiye a segi qujai tulan bolequja? Dal anjam kiye a dal anjam kalil bunjrejunu?”

²⁹ Onaqa Yesus na minjej, “Dal anjam tulan bolequja agi mermqai. ‘O Israel ningi quiy. Gago Tamo Koba Qotei a segi qujai Tamo Koba. ³⁰ Deqa ni ino Tamo Koba Qotei a tulan qalaqalaiyime. Qalaqalaiyosim ino are miligi ti ino qunun ti ino areqalo ti ino singila ti kalil a yekritime.’ Dal anjam di a segi qujai tulan bolequja. A na dal anjam kalil bunjrejunu. ³¹ Ariya dal anjam deqaji bei dego mermqai. Dal anjam agiende. ‘Ni ino segi jejamu gereiyeqnum dego kere ino was nanqi degsim geregereinjroqnime.’ Dal anjam boledamu aiyel agi e na mermonum. Dal anjam deqaji bei saiqoji.”

³² Onaqa dal anjam qalie tamo dena kamba Yesus minjej, “O Qalie Tamo, ni bole maronum. Qotei a segi qujai. Qotei bei saiqoji. ³³ Iga a tulan qalaqalaiyosim gago are miligi ti gago powo ti gago singila ti kalil a yekritqom di kumbra bolequja. Iga gago segi jejamu gereiyeqnum dego kere gago was nanqi degsim geregereinjroqnqom di dego kumbra bolequja. Dal anjam aiyel di tulan boledamu. Iga ingi ingi Qotei atraiyqom di laña kiñala. Iga ingi bei namyuwo na koitosim Qotei atraiyqom di dego laña kiñala. Ariya iga dal anjam aiyel di dauryqom di tulan bolequja.”

³⁴ Dal anjam qalie tamo di a tulan poiyoñaqa anjam degsi marnaqa Yesus a qusiqa minjej, “Ni anjam tulan boledamu maronum. Deqa sokiñala Qotei na ni taqatmosim ino Mandor Koba sqas.”

Onaqa tamo ungasari nanqi olo anjam bei Yesus nenemyqajqa ulaeb.

Kristus a kiyersim Devit aqa niri sqas?

³⁵ Onaqa Yesus a atra tal koba miligiq di sosiq a Qotei aqa anjam plaltoqnej. Osiq tamo ungasari nanqi anjam bei endegsi minjrej, “Dal anjam qalie tamo nanqi kiyaca mareqñub, ‘Kristus a Devit aqa ñiri’?” ³⁶ Devit a nami marej, ‘Kristus a ijo Tamo Koba.’ Agi Mondor Bole na Devit aqa medabu siñgilatetonaqa a endegsi marej,

‘Tamo Koba a na ijo Tamo Koba minjej,
“Ni ijo bañ woq endi awo.

Awesoqñimqa e ino jeu tamo kalil nanqi elenjosiy ino sorgomq di atitqa ni na nanqi taqatñroqñam.” ’

³⁷ Niñgi uniy. Devit a marej, ‘Kristus a ijo Tamo Koba.’ Deqa Kristus a kiyersim Devit aqa ñiri sqas?”

Dal anjam qalie tamo nanqi kumbra uge uge yoqneb

Tamo ungasari gargekoba nanqi sosibqa Yesus aqa anjam quqwajqa tulañ arearetnjroqnej. ³⁸ Yesus a anjam bei endegsi plaltosiq minjrej, “Niñgi dal anjam qalie tamo nanqi kumbra uge geregere tenemtoqñiy. Nanqi koro sawaq di tamo ungasari nanqi na nanqi ñam soqtetñrsib bañ ojetñrqajqa deqa gara olekokba jugoqñsib laqñub. ³⁹ Nanqi Qotei tal miligiq di, goiyo kokbaq di sosibqa tamo ñam ti nanqi awo jaramq di awooqñqajqa deqa areboleboleinjqñu. ⁴⁰ Nanqi uña qobul nanqi gisaññroqñsibqa nanqi tal ti inqi inqi ti laña yainjqñub. Osib tamo ungasari nanqi na unjrsib nanqi ñam soqtetñrqajqa deqa pailyo olekokba yeqñub. Deqa mondoñ Qotei na nanqi awai tulañ ugedamu enjqñas.”

Uña qobul aqa silali kiñala soqnej di Qotei yekritej

⁴¹ Osiqa Yesus a atra tal milligiq di sosisqa silali ato qaji kulum jojomq di awoej. Awoosiqa nam atej di tamo ungasari nanqi boqnsib silali ateqnab unjroqnej. Ñoro tamo gargekoba nanqi boqnsib silali tulan kokba ateqneb. ⁴² Onaqa uña qobul bei ñoro tulan saiqoji a dego bosiq menin silali kiñilala aiyel segi atej. ⁴³ Atnaqa Yesus na unsiqa aqa angro nanqi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “E bole merngwai. Uña qobul endi a ñoro tulan saiqoji. Deqa a na ñoro tamo kalil nanqi bunjnrsiqa silali kobaquja atqo. ⁴⁴ Ñoro tamo nanqi silali koba ejunub. Nanqi oto kiñala segi ateqnub. Ariya uña qobul endi a silali tulan sai bole sai. Aqa menin silali kiñilala aiyel segi naj agi atekritqo.”

13

Bunuqna jeu tamo nanqi na atra tal niñaqyqab

¹ Osiqa Yesus na aqa angro nanqi joqsiqa koba na atra tal koba uratosib giloqnsibqa aqa angro bei na minjej, “O Qalie Tamo, ni unime. Atra tal endi tulan bolequja. Atra tal walato qaji menin di tulan boledamu!” ² Onaqa Yesus na kamba minjej, “Atra tal ni unonum endi bunuqna jeu tamo nanqi na bosib tulan niñaqyosib aqa menin kalil paraparainjrsibqa taqal breinjrqab. Yimqa menin bei menin bei aqa quraq di sqasai. Menin kalil segi segiqab.”

Gulbe kobaquja bunuqna brantqas

³ Osiqa Yesus a Oliv manaq oqsiq atra tal areiyosiq awesonaqa Pita na Jems na Jon na nanqi

qalub Yesus aqa areq bosib lumu nenemyeb, ⁴ “Ni iga merge. Bati gembu jeu tamo nanği bosib atra tal endi niñaqyqab? Niñaqyqa osibqa kumbra kiye namoqna brantim iga unsim poigwas, ‘Bati di jojomqo?’”

⁵ Onaqa Yesus na minjrej, “Ninği geregere ñam atoqniy. Tamo qudei na ninği gisañgo uge. ⁶ Bunuqna gisañ tamo gargekoba nanği ijo ñam na bosib tamo unğasari nanği minjroqnqab, ‘E Kristus.’ Degsib tamo unğasari tulañ gargekoba nanği gisañjroqnqab.

⁷ “Bunuqna sawa bei bei qaji nanği añ na qo-tokobaoqnqab. Ninği deqa qusib ulaaib. Qotei a nami marej, ‘Kumbra di brantqas.’ Deqa brantem. Ariya kumbra di brantimqa diño bati urur brantqasai. Soboleiyosim brantqas. ⁸ Bati deqa sawa bei ti sawa bei ti qotoqnqab. Mandor qudei nanği tigeloqnsibqa mandor qudei nanği qoto itnjroqnqab. Sawa bei beiq di mimiñ kokba ti mam ti inği saio bati brantelenqas. Kumbra kalil di unğa anğrotqa osiqa mati jaqatiñ kiñala eqnu dego kere.

⁹ “Deqa ninği geregere ñam atoqniy. Kumbra kalil di brantosaisoqnimqa Juda nanği na bosib ninği ojelenosib anjam pegiyo talq di ninği tigeltñgoqnqab. Osib nanço Qotei tal miligiq di ninği kumbaingqnsib olo ninği joqoqnsib Rom nanço gate ti nanço mandor ti nanço ulatamuq di ninği tigeltñgoqnqab. Yimqa ninği ijo anjam bole palontoqnsib nanği minjroqnqab. ¹⁰ Sawa sawa kalilq di dego ninği ijo anjam bole ubtosib mare mare laqñibqa tamo unğasari nanği quoqnqab. Amqa diño bati brantqas. ¹¹ Nanği na ninği

ojoqnsib anjam pegiyo talq di tigeltngoqnbqa ningi endegsib are qalaib, ‘Iga na kamba anjam kiyersi minjrqom?’ Ningi degaib. Bati deqa Qotei na powo engoqnmqa ningi kamba anjam minjroqncqab. Ningi segi na anjam minjrqasai. Mondor Bole na nungo medabu singilatetngim ningi anjam marqab. ¹² Bati deqa kumbra uge endeqaji brantqas. Tamo qudei na nanngo segi was nanngi ojoqnsib qaja tamo nanngo banq di atoqnbqa nanngi na nanngi ñumoqnb moreñoqncqab. Tamo qudei na nanngo segi angoro nanngi dego degsib ojoqncqab. Angoro qudei na nanngo segi ai abu nanngi jeutnjroqnsib ojoqnsib qaja tamo nanngo banq di atoqnbqa nanngi na nanngi ñumoqnb moreñoqncqab. ¹³ Ningi ijo ñam ejunub deqa tamo kalil nanngi ningi qa are tulan ugeinjroqncqas. Ariya ningi ijo ñam singila na ojsib gilsib diño bati itqab di Qotei na ningi elenqas.”

Ingi tulan ugedamu brantqas

¹⁴ Osiqa Yesus a olo marej, “Diño batiamqa ingi tulan ugedamu a Qotei aqa getento warum miligiq di tigelesoqnm ningi unqab.” E Mak. Tamo ungasari ijo anjam endi sisiyeqncqab qaji nanngi geregere sisiyosib poinjrem. Poinjrim marqab, bole. Osiqa Yesus na aqa angoro nanngi olo endegsi minjrej, “Ningi ingi ugedamu di unsibqa bati deqa tamo ungasari Judia sawaq di unub qaji nanngi jaraiyosib manaq oqoqujatebe. ¹⁵ Tamo ungasari tal meq di unub qaji nanngi jaraiqa oqnsib ingi ingi oqa osibqa olo warum miligiq gilaib. Nanngi jaraiyoqujatebe. ¹⁶ Tamo ungasari wauq di unub qaji nanngi jaraiqa oqnsib nanngo gara jugo oqa osibqa olo puluosib qureq baib. Nanngi torei dena

jaraiyoqujatebe. ¹⁷ Bati deqa uña gumanj ti uña angro mom ti nanği jaraiyo banğioqnsib gulbe koba oqab. ¹⁸ Deqa ninği endegsib pailyoqniy, ‘Gulbe di awa bati qa brantaiq.’ ¹⁹ Ninği degsib pailyoqniy. Di kiyaaqa? Bati deqa tamo unğasari nanği gulbe tulañ kobaquja oqab. Gulbe deqaji nami brantosaioqnej. Qotei na mandam atej bati deqa gulbe deqaji brantosai dena bosı bosıq agı bini unum. Bunuqna laña ambleq di dego brantqasai. Agı bati qujai deqa brantqas. ²⁰ Gulbe di aqa bati Tamo Koba a na truqutqas. A na truqutqasai di tamo unğasari kalil nanği padalekritqab. Aqa segi tamo unğasari nami gıltnjrej qaji nanği padalaib deqa a na gulbe di aqa bati truqutqas.

²¹ “Bati deqa tamo qudei na mernğwab, ‘Ninği uniy. Kristus a bğo agiende’ o ‘Kristus a bğo agide.’ Degsib mernğibqa ninği nanğo anjam quet-njraib. ²² Tamo qudei nanği bosib gisañosib maroqnqab, ‘E Kristus.’ Qudei nanği maroqnqab, ‘E Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.’ Degsib maroqnsib mañwa kokba gargekoba babtoqnqab. Nanğo mañwa dena nanği na tamo unğasari kalil areqalo niñaqyetnjroqnqab. Osib Qotei aqa segi tamo unğasari nami gıltnjrej qaji nanğo areqalo dego niñaqyetnjrqajqa wauoqnqab. ²³ Deqa ninği geregere ñam atsib soqniy. Kumbra kalil di brantosaionaqa e namoqna mernğonum.”

Tamo Angro a sinğila ti rianj ti bqas

²⁴ Osıqa Yesus a olo marej, “Gulbe kalil di nanğo bati koboamqa señ ambruqas. Bai dego suwanqasai. ²⁵ Bongar nanği lañ goge na ululoñosib mandamq aiyelenqab. Lañ goge dia inği inği kalil

renjinjyelenqab. ²⁶ Bati deqa e Tamo Anqro sinqila ti rianj koba ti lanjbiq na mandamq aiyooqnit tamo unqasari nanji tarosib e nubqab. ²⁷ Yimqa bati deqa e na ijo lanj anqro nanji qarinjnritqa nanji sawa sawa kalil keretosib Qotei aqa segi tamo unqasari nami giltjnrej qaji nanji lanj utru utruq na koroinjrqab.”

Ninji qura qa yawo anjam dena poingem

²⁸ Osiqa Yesus a olo marej, “E na qura qa yawo anjam ninji merngitqa dena gegerere poingem. Qura banqa qalsim olo ñalguyoqnimqa ninji unsib qalieqab, ‘Sen aqa bati jojomqo.’ ²⁹ Dego kere kumbra kalil e ubtosim merngonum qaji endi brantimqa ninji unsib endegsib qalieoiy, ‘Bole, Kristus bqajqa bati jojomqo. A siranmeq di tigelejunu.’ ³⁰ E bole merngwai. Tamo unqasari bini bati endeqa unub qaji nanji kalil morenosaisoqniqbqa kumbra kalil endi brantqas. ³¹ Lanj ti mandam ti koboqab. Ariya ijo anjam koboqa keresai.”

Yesus bqajqa bati di tamo bei a qaliesai

³² Osiqa Yesus a olo marej, “Ijo bqajqa bati tamo qujai bei a qaliesai. Lanj anqro nanji qaliesai. E Qotei aqa Niri e segi dego qaliesai. Ijo Abu a segi qalie.

³³ “Ninji ijo bqajqa bati qaliesai deqa ninji gegerere nam atsib soqniy. ³⁴ Ijo bqajqa bati di tamo bei a sawa isaq gilej dego kere. A gilqa osiqa aqa kanqal tamo nanqo banq di aqa tal ti inji inji ti uratetjnrsiqa nanji wau segi segi enjrej. Aqa kanqal tamo bei minjej, ‘Ni siranmeq di tigelesosim gegerere nam atoqne.’ ³⁵ Degsi minjej. Dego kere ninji gegerere nam atsib soqniy. Di kiyaaqa? Tal

lanja a olo bqajqa bati nıngi qaliesai. A bilaq kiyo, qolo kiyo, tuwe anjamoqnımqa kiyo, nobqolo kiyo bqas. ³⁶ A boqujatosim nıngi nıerenıesoqnıbnunıgaim deqa nıngi geregere nıam atsıbnısoqnıy. ³⁷ E anjam mernıgonum qajı endı tamo kalıl nıngı dego minjreqnum. Ijo anjam agıende, ‘Nıngı geregere nıam atsıbnısoqnıy.’ ” Yesus na aqa anıgro nıngı degsı minjrej.

14

Juda tamo kokba nıngı Yesus qalıbnımoıqajqa gam nıamoqnebnı

¹ Onaqa Juda nıngo yorı batı koba jıjımejnı. Yorı batı dı aqa nıam Bem Tıyosai Qajı Uyqajqa Batı. Qoteı a namı Israel nıngı Isıpnısawaq dı padalqa laqnaqbqa aqaryainjrej. Deqa olo are qalqajqa batı jıjımejnı. Batı aıyel soqnejnı. Deqa atra tamo kokba tı dal anjam qalıe tamo nıngı tı endegsıbnınenemoqnebnı, “Iga kıyersımnı Yesus lumu na ojsımnıqalsımnımoıyotqom?” ² Osıbnımarebnı, “Iga yorı batı qa Yesus ojqsai. Ojqom dı tamo unıgasarı nıngı ıga nıugsıbnınırinıosıbnıqoto tıgelto uge.”

Unıa beı a gorenjıquleq tı osıq Yesus aqa gateq dı bılentejnı

³ Onaqa Yesus a Betanı qırejqılsıqqa tamo beı namı yu na aqa jıeamu ugeelenıej qajı aqa nıam Saimon aqa talq dı soqnejnı. Sosıqqa inıgı uyeqnaqa unıa beı a gorenjıquleq tı tulanı boledamu sılalı kobaquja na awaıyejnı qajı dı jalınıaq jıgsıqqa osı bosıqqa aqa medabu paratosıqqa Yesus aqa gateq dı bılentejnı. ⁴ Onaqa tamo qudeı tal mılgıq dı awesoqnebnı qajı nıngı unıa dı aqa kımbra unsıbqa

ņirinõsib segi segi maroqneb, “Uņa di a kiyaaqa gorenj di laņa ñaņguiyqo? ⁵ A gorenj di osiq tamo qudei enjrqo qamu meniņ silali 300 yonub qamu gilsiq tamo iņgi iņgi saiqoji naņgi jeisi enjrqo qamu di kere.” Osib naņgi uņa di ñirinõteb. ⁶ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Niņgi kiyaaqa uņa di gulbe yeqñub? A kumbra bole ebqo. ⁷ Tamo iņgi iņgi saiqoji naņgi bati gaigai niņgi ti sqab. Deqa niņgi na naņgi aqaryainjrqa are soqñimqa aqaryainjroqñiy. Ariya e bati gaigai niņgi ti sqasai. ⁸ E moiqai. Moiyitqa e subq atqab. Uņa di a e qa are qalsiqa ijo jejamuq di gorenj bilentosiq dena ijo jejamu subq atqajqa gereiyetbqo. A na kumbra di e qa yqa kere agi yqo. ⁹ E bole mernęwai. Bunuqna ijo wau tamo naņgi sawa sawa kalilq di ijo anjam bole mare mare laqñsibqa uņa endena kumbra ebqo qaji deqa are qaloqñsib a qa saonqñab.”

Judas a Yesus osim atra tamo kokba naņgo baņq di atqas

¹⁰ Onaqa Judas Iskariot a tigelosiqqa atra tamo kokba naņgoq gilej. Judas a Yesus aqa aņgro 12 naņgi deqaji bei. A naņgoq gilsiqqa minjrej, “E Yesus osiy nuņgo baņq di atqai.” ¹¹ Degsi minjrnaqa naņgi qusib tulaņ areboleboleinjrnaqa minjeb, “Ni Yesus osim gago baņq di atimqa iga ni silali emqom.” Degsib minjnabqa a gilsiqqa a Yesus osim naņgo baņq di atqajqa gam ñamoqñej.

Yesus aqa aņgro naņgi ti yori bati aqa iņgi uyeb

¹² Ariya Bem Tiyosai Qaji Uyqajqa Bati bran-tej. Qotei a nami Israel naņgi endegsi minjrej, “Niņgi kaja du du naņgi ñumelenõsib siranmeq di leņ liyibqa e na unsiy niņgi uratņęwai. E niņgi

padaltnḡwasai.” Qotei a nami Israel nanḡi degsi minjrej. Kumbra deḡa olo are qalqajḡa yori bati brantonāḡa Juda nanḡi mareb, “Iḡa kaja du du nanḡi ḡnumelenosim Qotei atraiyqom.” Onāḡa bati deḡa Yesus aḡa anḡro nanḡi na endegsib nene-myeb, “Ni iḡa merge. Iḡa aisim tal qabia yori bati aḡa inḡi inḡi gereiyetmonamḡa ni inḡi uyqam?”¹³ Onāḡa Yesus na aḡa anḡro aiyel qarīnḡjrsiḡa minjrej, “Niḡi aiyel aisib qure ambleḡ di tamo bei ya nobu qoboiyosim giloqnm gamḡ di itosib dauryiy.¹⁴ Niḡi a dauryosib tal a gogetḡas qaji di miligiq ḡilsib tal lanḡa endegsib minjiy, ‘Qalie Tamo a marḡo, “E iḡo anḡro nanḡi koba na awoosim yori bati aḡa inḡi uyqajḡa warum a qabi unu?” ’¹⁵ Niḡi degsib minjibḡa a na warum kobaḡuja bei gogeḡsi unu di niḡi os-orḡwas. Warum dia nami jar ti awo jaram ti atelenḡeb unu. Niḡi aiyel aisib warum dia gago inḡi inḡi gereiyelenoiy.”¹⁶ Onāḡa nanḡi aiyel qure miligiq aisib anjam kalil Yesus na minjrej qaji degsi brantonab unsibḡa inḡi inḡi kalil warum dia gereiyelenḡeb.

¹⁷⁻¹⁸ Onāḡa bilaqtonāḡa Yesus aḡa anḡro 12 nanḡi ti koba na aisib tal gogetosib awoosib inḡi uyoqnsibḡa Yesus a nanḡi endegsi minjrej, “E bole mernḡwai. Niḡi iḡo anḡro 12. Nunḡo ambleḡ dena anḡro bei a tigelosim e osim tamo qudei nanḡo banḡ di atḡas. Anḡro di aḡi iḡa koba na inḡi uyeqnum.”¹⁹ Degsi minjrnaḡ qusibḡa are tulaḡ ḡulbekobainjrnaḡa segi segi Yesus nenemy-oqneb, “O Tamo Koba, ni e ḡa kiyo maronum?”²⁰ Onāḡa minjrej, “Anḡro aḡo ombla endego tabir

qujaiq di bem quiq di tuqteqnum qaji a na e osim tamo qudei nanjo banq di atqas. A dego ijo angro 12 ninji deqaji bei. ²¹ Ninji quiy. E Tamo Angro moiqai. Nami Qotei aqa anjam e qa degsib nenngrenyeb. Deqa unqum. E anjam di dauryosiy moiqai. Ariya angro e osim tamo qudei nanjo banq di atqas qaji a tulan padalougetqas. A nami nambabosai qamu di kere.”

Yesus na aqa angro nanji bem ti wain ti anainjrej

²² Osiqa Yesus aqa angro nanji koba na inji uyoqnsibqa Yesus a Qotei pailyosiqa bem bei osiq ginjenyosiqa nanji enjrsiqa endegsi minjrej, “Endi ijo jejamu. Osib uyiy.” ²³ Osiqa wain osiqa gambanq di bilentosiqqa Qotei pailyosiqa aqa angro nanji enjrnaqa nanji kalil osib uyeb. ²⁴ Onaqa Yesus na minjrej, “Wain gambanq endi ijo len. Tamo ungasari gargekoba nanjo une kobotetnrqajqa deqa ijo len aiqas. Aisim Qotei aqa anjam bunuj nami gereiyej qaji di singilatqas. ²⁵ E bole merngwai. E wain endi olo uyqasai. Degsi gilsiy mondonq dijo batiamqa Qotei a nunjo Mandor Koba soqnimqa e olo wain bunuj uyqai.”

²⁶ Yesus na aqa angro nanji degsi minjrsiqa nanji koba na louosib koboonaqa qure uratosib Oliv manaq oqeb.

Yesus na aqa angro nanji minjrej, “Ninji kalil e uratbosib jaraiqab”

²⁷ Yesus aqa angro nanji ti manaq oqoqnsibqa Yesus na minjrej, “Ninji kalil ijo nam ulontosib e uratbosib jaraiqab. Nunjo kumbra deqa Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, ‘E na kaja nanjo mandor qalitqa kaja nanji segi

segi jaraiqab.’ Qotei aqa anjam nami degsib nenngrenyeb. ²⁸ Ariya bati qalub koboamqa e olo subq na tigelosiy ningi qa namoosiy Galili sawaq gilitqa ningi bunuqna e daurbosib dia e itbqab.” ²⁹ Onaqa Pita na minjej, “Angro kalil nanngi ino ñam ulontosib jaraiqab e segi ino ñam ulontqasai.” ³⁰ Onaqa Yesus na kamba Pita minjej, “E bole mermqai. Qolo qujai endeqa ni ijo ñam ulitqam. Tuwe anjamoaiyeltosaisoqnmqa ni gisañoqalubtosim marqam, ‘E Yesus qaliesai.’” ³¹ Onaqa Pita a tulan saidosiq minjej, “Sai. E ni ombla moiqa marimqa, unqum, e ino ñam ulitqasai bole sai.” Onaqa Yesus aqa angro kalil nanngi anjam qujai di minjoqneb.

Yesus a Getsemani nañu aguq di aqa Abu pailyej

³² Yesus aqa angro nanngi koba na walwelosib nañu agu beiq di branteb. Nañu agu di aqa ñam Getsemani. Di brantosib Yesus na aqa angro nanngi minjrej, “Ningendi awesoqniy. E kiñala sasalosiy ijo Abu pailyosiy bqai.” ³³ Degsi minjrsiqa aqa angro qalub agi Pita na Jems na Jon na nanngi segi joqsiqa pailyqajqa sasalej. Sasalosiq pailyoqnsiq a are tulan gulbekobaiyej. ³⁴ Osiqa aqa angro qalub nanngi di minjrej, “E are tulan gulbekobaibqo. Gulbe dena e moiyepratonum. Deqa ningi e ombla endi sosimqa ñam atoqniy.” ³⁵⁻³⁶ Degsi minjrsiqa olo kiñala sasalosiq mandamq di ñam quosiq endegsi pailyej, “O Aba. (Di Hibiru anjam. Aqa damu, “O Abu.”) Gam bei soqnmqa ni na marimqa gulbe aqa bati bqo endi e bunbosim gilem. Ni kumbra kalil yqa kere. Deqa ni marimqa gulbe endi ijoq baiq. Gulbe endi ya

uge uyo bul. Uᅅgum, ni ijo areqalo dauryaim. Ni ino segi areqalo dauryosim ye.”

³⁷ Yesus a degsi Qotei pailyosiq olo tigelosiq aqa aᅅgro naᅅgo areq aisiq ᅅam atej di naᅅgi are gulbe na ᅅereᅅesonab unjrej. Deqa Yesus na Pita minjej, “O Saimon, ni ᅅeiejunum e? Ni ᅅam sokiᅅalayqa keresai e? ³⁸ Ningi ᅅereᅅaib. Ningi ᅅam sosib pailyoqniy. Yim gulbe bei nuᅅgoq bᅅas di gulbe dena niᅅgi uneq waᅅᅅwasai. Bole, nuᅅgo are miligiq di niᅅgi e daurbᅅajqa are unu. Ariya niᅅgi segi gulbe di oqajqa siᅅgila saiᅅoji.”

³⁹⁻⁴⁰ Osiqa Yesus a olo puluosi sasalosiq a nami pailyej qaji degsi olo pailyosiq bosiq aqa aᅅgro qalub naᅅgi urᅅamnjrnaqa ᅅereᅅesonab unjrej. Unjrnaqa naᅅgi Yesus anjam bei minjqa keresaiinjrej.

⁴¹ Olo gilsiq Qotei pailyosiq bosiq aqa aᅅgro naᅅgi itnjrsiq minjrej, “Ningi aqaratosib geregere ᅅereᅅejunub e? Uᅅgum. Bati koboqo. Ningi uniy. E Tamo Aᅅgro osib une tamo naᅅgo baᅅq di atqajqa bati bᅅo. ⁴² Ningi tigelab gilqom. Tamo e osim une tamo naᅅgo baᅅq di atqajqa agi brantqo.”

Judas a Yesus osiq jeu tamo naᅅgo baᅅq di atej

⁴³ Onaqa Yesus aqa aᅅgro 12 naᅅgi deqaji bei agi Judas a na tamo gargekoba naᅅgi sebru ti torom ti elenᅅonab joqsiqa Yesus aqa areq di branteb. Juda gate naᅅgi ti dal anjam qalie tamo naᅅgi ti atra tamo kokba ti naᅅgi na naᅅgi qarᅅnjrnab Yesus ojqa beb. ⁴⁴ Judas a nami naᅅgi ti qairosib anjam gereiyosib a na endegsi minjrej, “E na tamo kundoqyqai agide. A ojsib geregere taqatosib osib giliy.”

⁴⁵ Onaqa Judas a Yesus aqa areq bosiq min-
 jej, “O Tamo Koba.” Degsi minjsiq kundo-
 qyej. ⁴⁶ Kundoqyonaqa tamo nanği brantosib ban
 waiyosib Yesus ojob.

⁴⁷ Onaqa Yesus aqa anğro bei jojom di tigele-
 soqnej qaji a na aqa sebru osiqa atra tamo gate
 aqa kanğal tamo gateq di qalqajqa sebru waiyej
 grotosiqa dabkala segi gentetej. ⁴⁸ Onaqa Yesus
 na tamo nanği di minjrej, “E leñ ojo tamo unum
 deqa kiyo ninği sebru ti torom ti eleñosib e ojqa
 bonub e? ⁴⁹ E bati gaigai atra tal miligiq di ninği
 koba na sosimqa Qotei aqa anjam plaltoqnem.
 Bati deqa ninği yala ban waiyosib e ojosai. Ninği
 kumbra degyeb deqa Qotei aqa anjam nenğrenq
 di so qaji di aqa damu brantej.” ⁵⁰ Yesus a nanği
 degsi minjrnaqa aqa anğro kalil nanği a uratosib
 jaraiyeb.

Anğro wala bei a yosi ulañej

⁵¹ Bati deqa anğro wala bei a ñeio gara segi na
 kabuosiq Yesus dauryej. Onaqa tamo nanği na
 anğro di ojob. ⁵² Ojnabqa a ñeio gara segi nanğo
 banq di uratosiqa yosi ulañej.

*Juda tamo kokba nanği Yesus aqa jejamuq di
 une qametqa marsib koroeb*

⁵³ Onaqa tamo nanği na Yesus osib atra tamo
 gate aqa talq osi gileb. Dia atra tamo kokba ti Juda
 gate nanği ti dal anjam qalie tamo nanği ti kalil
 koroesoqneb. Koroesonabqa tamo nanği na Yesus
 osi gilsib nanğo ulatamuq di tigelteb. ⁵⁴ Nanği
 Yesus osi gileqnabqa Pita a kiñala isa isaq na Yesus
 dauryosiq uli uliosiq gilsiq torei atra tamo gate
 aqa tal meq di brantej. Brantosiq nanği Yesus

kiyeryib unqajqa deqa are qalsiq qaja tamo qudei nanği tal meq di am tunğuyosib awesonabqa bosiq nanği koba na am yoroqneb.

⁵⁵ Onaqa atra tamo kokba ti Juda gate nanği ti kalil koroesosibqa nanği Yesus aqa jejamuq di une qametqa are qalsib anjam amoqneb. Di kiyaca? Anjam dena nanği Yesus qalib moiğajqa deqa. Anjam amonab amonab ugeinjrej. ⁵⁶ Deqa nanği tamo gargekoba metnjreqnab boqnsib gisan anjam Yesus aqa jejamuq di qamelenoqneb. Nanği anjam laa laa maroqneb. Nanğo anjam di qujaiosai. ⁵⁷ Onaqa nanğo ambleq dena tamo qudei nanği tigelosib Yesus aqa jejamu laa gisanğyosib mareb, ⁵⁸ “Tamo endi a endegsi marnaq iga quem, ‘E atra tal koba endi tamo na gereiyo qaji di konğrontosiyqa bati qalub qa olo atra tal bei tamo na gereiyosai qaji di tigeltqai.’ ” ⁵⁹ Ariya nanğo anjam di dego qujaiosai. Nanği anjam laa laa maroqneb.

⁶⁰ Onaqa atra tamo gate a nanğo anjam di qusiqa a tigelosiqqa Yesus aqa areq bosiq nene-myej, “Tamo nanği endi une gargekoba ino jejamuq di qameqñub. Di ni kamba anjam bei marqasai e?” ⁶¹ Onaqa Yesus a torei mequmej. A anjam bei yala marosai.

Deqa atra tamo gate na olo nenemyej, “Ni Kristus e? Ni Qotei Goge Koba aqa Niri e? Ni e merbe.” ⁶² Onaqa Yesus na minnej, “Od. Agi e segi. Ni que. E Tamo Anğro. Bunuqna e la qureq oqsıy Qotei siğgila koba ti unu qaji aqa ba woq di awesosiy olo labiq na boqnit niği e nubqab.”

⁶³ Onaqa atra tamo gate a Yesus aqa anjam di

quşiqa a tulaŋ minjiŋ oqetonaqa aqa segi gara juĝo bumbranjosiqa marej, “Aqa une aĝi a segi na babtqo iga quonum. Deqa iga kiyaaqa tamo bei olo metonam bosim aqa une marqas? ⁶⁴ Aqa misiliŋ anjam niŋgi quonub. Deqa niŋgi kiyersib marqab?” Onaqa naŋgi kalil mareb, “A bole une ti. Deqa qalib moiym.”

⁶⁵ Naŋgi kalil deĝsib marnabqa naŋgo ambleq dena tamo qudei naŋgi tigelosib Yesus misely-oqneb. Osib aqa ŋamdamu gara na qosetosib baŋ na qaloqnsib minjoqneb, “Ni Kristus amqa ni ubtosim mare, yai na ni lumqo?” Onaqa qaja tamo qudei naŋgi Yesus aqa areq boqnsib a ula poŋyoqneb.

Pita a gisaŋoqalubtosiq marej, “E Yesus qaliesai”

⁶⁶⁻⁶⁷ Ariya Pita a tal meq di awesosiq ŋam yoreqnaqa atra tamo gate aqa kaŋgal uŋa bei a bosiqqa Pita unsiqa koqyosiq minjej, “Ni deĝo Yesus Nasaret qaji aqa aŋgro bei. Ni nami a dau-ryosim laqnem.” ⁶⁸ Onaqa Pita a tulaŋ saidosiq minjej, “Ni anjam merbonum di e qaliesai.” Deĝi minjsiqqa tigelosiq tal qala beiq gilsiq di soqnej. ⁶⁹ Sonaqa kaŋgal uŋa dena olo Pita unsiqa tamo naŋgi jojom di tigelesoqneb qaji naŋgi minjrej, “Tamo di a deĝo Yesus aqa aŋgro bei.” ⁷⁰ Onaqa Pita a olo tulaŋ saidej.

Olo kiŋala soboleiyonaq tamo qudei Pita aqa areq di tigelesoqneb qaji naŋgi Pita koqyosib minjeb, “Ni Galili qaji tamo. Deqa iga qalieonum, ni Yesus aqa aŋgro bei.” ⁷¹ Onaqa Pita a olo tulaŋ siŋgila na saidosiq marej, “E tamo di qaliesai bole sai. E bole maronum. E gisaŋot Qotei na e

lubem.” ⁷² A degsi marnaqa tuwe anjamej. Tuwe anjamonaga Pita a qusiqa anjam nami Yesus na minjej qaji, “Tuwe anjamoaiyeltosaisoqnimqa ni gisaŋoqalubtosim marqam, ‘E Yesus qaliesai,’ ” anjam deqa olo are qalsiqa poiyoŋaqa tulaŋ aka-mugetej.

15

Juda tamo kokba naŋgi Yesus osib Pailat aqa baŋq di ateb

¹ Onaqa nobqolo malu qameqnaq atra tamo kokba ti Juda gate naŋgi ti dal anjam qalie tamo naŋgi ti kalil koroesosibqa Yesus qalib moiqajqa anjam keretoqneb. Anjam kereonaq naŋgi Yesus aqa baŋ tontetosib osi gilsib Rom naŋgo gate Pailat aqa baŋq di ateb. ² Onaqa Pailat na Yesus nen-emyej, “Ni Juda naŋgo Mandor Koba e?” Onaqa Yesus na minjej, “Od. Anjam ni maronum di kere.” ³ Onaqa atra tamo kokba naŋgi Yesus aqa anjam di qusib minjin oqetnirnaqa aqa jejamuq di une gargekoba qametoqneb. ⁴ Deqa Pailat na olo Yesus minjej, “Naŋgi une gargekoba ino jejamuq di qameleneqnub. Ni kamba anjam bei marqasai e?” ⁵ Onaqa Yesus a torei mequmej. A anjam bei yala marosai. Deqa Pailat a tulaŋ prugugetej.

Pailat a marej, “Niŋgi Yesus a ŋamburbasq di qamiy”

⁶ Pailat aqa kumbra agiende. Wausau gaigai yori bati koba brantoqnimqa Juda tamo ungasari naŋgi tamo qujai aqa ñam maroqniqbqa Pailat na tamo di tonto talq dena uratoqnsim enjroqnaqas. ⁷ Bati deqa tamo bei aqa ñam Barabas a tonto talq

di soqnej. A nami tamo qudei joqsiqa Rom nanği ti qotsib tamo qudei ñumnab moreñeb. Deqa a ojsib tonto talq di waiyeb. ⁸ Waiyonab sonaqa tamo unğasari kalil nanği Pailat aqa areq gilsibqa a nanğo yori bati qa kumbra gaigai yoqnej qaji di olo yqajqa minjeb. ⁹ Minjnabqa a na nenemnjrej, “E Juda nanğo Mandor Koba uratosiy enğwai e? Niñgi na merbiy.” ¹⁰ Pailat a nanği degsi nenemnjrej? Di kiyaaqa? A qalieej, atra tamo kokba nanği Yesus qa ugeosib deqa a ojsib Pailat aqa banq di ateb. ¹¹ Onaqa atra tamo kokba nanği na tamo unğasari kalil nanğo areqalo tigeltetnjreb. Tamo unğasari nanği Pailat minjibqa a na Barabas uratosim enjrsimqa olo Yesus qalim moiqajqa deqa nanğo areqalo tigeltetnjreb. ¹² Onaqa Pailat na olo minjrej, “E niñgi Barabas enğwajqa merbonub deqa e Yesus kiyeryqai? Agi niñgi a qa mareqnub, ‘A Juda nanğo Mandor Koba.’” ¹³ Onaqa nanği kalil murqumyosib minjeb, “Ni a ñamburbasq di qame.” ¹⁴ Onaqa minjrej, “Kiyaaqa Yesus qalit moiqas? A une kiye yqo deqa a ñamburbasq di qamqai?” Degsi minjrnaqa nanği olo tulañ murqumyoqn-sib wainyoqnsib minjoqneb, “Ni a ñamburbasq di qame.” ¹⁵ Onaqa Pailat a nanğo are latetnjrqa osiqa nanğo anjam di dauryosiqa Barabas tonto talq dena oqeq atsiqa nanği enjrej. Enjrsiqa olo Yesus osiq qaja tamo nanğo banq di atsiqa minjrej, “Niñgi Yesus bu toqoñ na kumbainjiy.” Degsi minjrnaqa nanği na Yesus osib kumbainyeb. Kumbainyosib koboonaqa Pailat na olo minjrej, “Niñgi Yesus ñamburbasq di qamqajqa osib giliy.”

Qaja tamo nanği Yesus misilinjoqneb

16-17 Pailat na qaja tamo nanği degsi minjrnaqa nanği Yesus ban ojsib Rom nanço tal kobaqujaq osi gileb. Osi gilsib qaja tamo kalil nanği met-njrnab bosib tal dia koroeb. Koroosib gara jugo olekoba lent mandor kokba nanği gaigai jigeqñub deqaji bei osib Yesus jigeteb. Osib sil luwit osib lulumosib sil dena mandor nanço gate tatal bul gereiyosib aqa gateq di atetosib singila na teqiyeb. ¹⁸ Osib gisañ na Yesus binjiyoqñsib minjoqñeb, “O Juda nanço Mandor Koba, kaiye!” ¹⁹ Dagsib Yesus minjoqñsib bu toqoñ na aqa gateq di qaloqñsib miselyoqñsib aqa areq di siñga pulutoqñeb. ²⁰ Nanği dagsib Yesus misilinyosib koboonaqa gara lent di piqtetosib aqa segi gara olo jigetosib aqa qawarq di aqa segi ñamburbas atetosib a ban ojsib gaintqa sawaq osi gileb.

Nanği Yesus osib ñamburbasq di qameb

²¹ Nanği Yesus osi giloqñsibqa gamq di tamo bei walwelosiq Jerusalem aiyeqnaqa a turosib ojsib Yesus aqa qawarq dena ñamburbas yayiosib tamo di yonabqa a kamba qoboyosiqa gam na Yesus dauryosiq giloqñej. Tamo di aqa ñam Saimon. A Sairini qure qaji. A Aleksander Rufus wo nanço abu.

²² Nanği Yesus osi gilsib sawa agu kiñala bei aqa ñam Golgota di branteb. Ñam di aqa damu, “Tamo gate tanu.” ²³ Di brantosib qaja tamo nanği na wain ti kial aqa ya isa koba de ti bul-yosib Yesus anaiyonab uyo oneiyonaq ugeiyonaq uratej. ²⁴ Onaqa qaja tamo nanği na Yesus osib ñamburbasq di qameb. Qamsib Yesus aqa gara elenqa marsib giltelenjeb. Osib meniñ silali alanjeb.

Tamo yai aqa meniņ na bunjnırqas di a na gara oqas. Degsib marsib meniņ silali alanosib gara eleņeb.

²⁵ Seņ bati 9 onaqa nobqolo naņgi Yesus ęamburbasq di qameb. ²⁶ Qamsib ęamburbas mutu gogeq di anjam endegsib neņgrenyeb, “Tamo endi a Juda naņgo Mandor Koba.” Yesus a nami maroqnej, “E Juda naņgo Mandor Koba.” Yesus aqa une deqa osib anjam di neņgrenyeb. ²⁷ Bati deqa bajiņ tamo aiyel dego ęamburbasq di gaintnjrsib ęınebe. Bei Yesus aqa baņ woq di qameb. Bei Yesus aqa baņ qonaņq di qameb. ²⁸ Kumbra dena Qotei aqa anjam bei neņgrenq di so qaji di aqa damu brantej. Agi endegsib neņgrenyeb, “Tamo uņgasari naņgi marqab, ‘Kristus a dego une tamo.’”

²⁹ Yesus a ęamburbas goge di sonaqa tamo uņgasari naņgi aqa ulatamuq dena walwelosib gile beoqnsib a misilinjoqnsib gate gainjoqnsib minjoqneb, “Ni nami marem, ‘E atra tal koba koņgrontosiyqa bati qalub qa olo tigeltqai.’ Ni nami degsi marem. ³⁰ Ino anjam di boleamqa ni ino segi jejamu aqaryaiyosim ęamburbas uratosim mandamq aye.” ³¹ Atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo naņgi ti dego Yesus degsib misilinjoqneb. Osib segi segi maroqneb, “A na tamo uņgasari gargekoba naņgi aqaryainjroqnej. Ariya a na aqa segi jejamu aqaryaiyqa keresai. ³² A maroqnej, ‘E segi Kristus. E Israel naņgo Mandor Koba.’ Aqa anjam di boleamqa a ęamburbas uratosim mandamq aiyimqa iga unsim marqom, ‘Bole.’” Onaqa bajiņ tamo aiyel Yesus ombla gaintnjreb qaji naņgi dego

Yesus degsib misilin anjam minjoqneb.

Yesus a moiyej

³³ Qanam jige seŋ bati 12 onaqa sawa kalil tulaŋ ambruosi sonaq gilsiq seŋ bati 3 onaq bilaqtej.

³⁴ Onaqa Yesus a tulaŋ leleŋosiqa marej, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” Di Hibru anjam. Anjam di aqa damu, “O ijo Qotei. O ijo Qotei. Ni kiyafa e qoreibonum?”

³⁵ Onaqa tamo qudei Yesus aqa areq di tigelesoqneb qaji naŋgi aqa anjam di qusib mareb, “Niŋgi quiy. A Elaija meteqnu.” ³⁶ Degsib marnabqa tamo bei a urur ti gilsiq gara ñeŋgi bei osiq wain isa kobaq di tuqtosiqa soruq di qosisiqa osi bosiqqa Yesus anaiyqajqa soqtosiqa aqa med-abuq di atej. Osiqa marej, “Iga mati tariŋosim koqyesqom. Elaija a bosim Yesus ŋamburbasq dena osim mandamq atqas kiyo?” ³⁷ Onaqa Yesus a olo tulaŋ leleŋosiqa mondor titosiq aqa ŋabile uratosiq moiyej.

³⁸ Bati qujai deqa gara kobaquja atra tal miligiq di gainesoqnej qaji a goge na branosiqa aisiq poaiyelej. ³⁹ Yesus a degsi mondor titosiq moiyej deqa qaja tamo naŋgo gate Yesus aqa areq di tigelesoqnej qaji a unsiqa marej, “Bole. Tamo endi a Qotei aqa Ŋiri.”

⁴⁰ Uŋgasari qudei naŋgi isaq di tigelesosib Yesus koqyoqneb. Bei Maria Makdala qure qaji. Maria bei agi Jems yala Joses wo naŋgo ai. Uŋa bei Salome.

⁴¹ Yesus a nami Galili sawaq di sonaqa uŋgasari naŋgi dena a dauryosib laqn-sib kaŋgalyoqneb. Bunuqna Yesus a Galili sawa uratosiqa a na naŋgi qalub uŋgasari qudei ti jo-qsiqa koba na Jerusalem beleneb.

Josep a Yesus aqa jejamu osiq subq atej

⁴² Juda nanngo yori bati brantqa laqnej deqa yori bati aqa inği inği kalil gereiyosib atnab soqnej. ⁴³ Onaqa bilaqtonaqa tamo bei aqa ñam Josep a Yesus aqa jejamu osim subq atqa marsiqa Pailat nenemyqa gilej. Josep a Juda nanngo gate bei. A Arimatea qure qaji. Aqa kumbra tulan boledamu. Deqa tamo unğasari kalil nanği a qa maroqneq, “A tamo bolequja.” A endegsi are qaloqnej, “Bunuqna Qotei a bosim gago Mandor Koba sosim iga taqatğwas.” A degsi are qaloqnsiq Qotei qa tariñoqnsiq soqnej. A Pailat aqa talq gilsiq aqa areq di tigelej. A ulaosai. Osiqa Pailat nenemyej, “Ni e odbimqa e Yesus aqa jejamu osiy subq atqa kere e?” ⁴⁴ Onaqa Pailat a tulan prugugetosiq marej, “Yesus a urur moiço e?” Osiqa qaja tamo nanngo gate a metonaq bonaq nenemyej, “Yesus a bole moiço e?” ⁴⁵ Onaqa minnej, “Od, a moiço.” Onaqa Pailat a anjam di qusiqa Josep odyosiq minnej, “Di kere. Ni Yesus aqa jejamu am. Osim subq ate.” ⁴⁶ Onaqa Josep a gilsiq gara qat awaiyosiq Yesus aqa jejamu ñamburbasq dena osiq gara qat na dalaosiq osi gilej. Osi gilsiq sub bei nami meniñ miligiq di gereiyeb qaji dia atsiqa meniñ kobaquja belbeltosiq dena sub me getentej. ⁴⁷ Josep na Yesus subq ateqnaqa Maria Makdala qure qaji wo Maria bei agi Joses aqa ai wo bosib koqyesoqneq.

16

Yesus a olo subq na tigelej

¹ Onaqa yori bati koboonaqa Salome na Maria Makdala qure qaji na Jems aqa ai Maria na nanği qalub nam so aqa ya quleq tulan boledamu awaiyeb. Nam so aqa ya di Yesus aqa jejamuq di liyqajqa deqa awaiyeb. ²⁻³ Osib nobqolo ambru nanği tigelosib Yesus aqa jejamuq di liyqajqa deqa subq giloqnsib gamq di segi segi maroqneb, “Yai na meniñ kobaquja sub me getentejunu qaji di beltosim taqal atetgwas?” ⁴ Deksib maroqnsib gilsib nam ateb di meniñ kobaquja waqosiq taqal di sonaq uneb. Meniñ di tulan kobaquja. ⁵ Onaqa nanği sub miligiq aisib angro wala bei ban woq di awesonaq unsib ulaugeteb. Angro wala di aqa gara tulan qat.

⁶ Onaqa angro wala na minjrej, “Ningi ulaaib. E qalie, ningi Nasaret tamo Yesus namburbasq di qameb qaji a qa nameqnub. A endi sosai. A subq na tigelqo. Ningi bosib sub miligi uniy. A neioteb qaji lume agi unu. ⁷ Ningi unsibqa olo puluosib aisib Yesus aqa angro qudei nanği Pita ombla endegsib minjriy, ‘Yesus a subq na tigelqo. Tigelosiq ningi qa namoosiq Galili sawaq gilqo. Agi a nami ningi endegsi merngej, “E ningi qa namoosiy Galili sawaq gilqai.” Deqa ningi dego Galili sawaq gilsib dia a itqab.’ ”

⁸ Onaqa nanği qalub tulan ulaugetosib are ton-tonjrnanaqa sub uratosib olo puluosib aiyeb. Aiyooqnsibqa gamq di tamo ungasari nanği turoqnsib anjam bei minjrosaiogneb. Nanği lanja aiyooqneb. Di kiyaaqa? Nanği tulan ulaugeteb deqa.

Maria Makdala qure qaji a Yesus unej

⁹ Yori bati koboonaqa nobqolo amburu Yesus a subq na tigelosiqqa mati Maria Makdala qure qaji aqaq di brantonaq unej. Maria agi nami Yesus na mondor uge 7 nanqi aqaq dena winjretej qaji. ¹⁰⁻¹¹ A Yesus unsiqa olo puluosi gilsiq Yesus aqa anqro qudei nami Yesus dauryosib laqneb qaji nanqi are ugeinjrnaqa akameqnabqa itnjrsiqqa minjrej, “E Yesus unonum. A njambile unu.” Onaqa nanqi Maria aqa anjam di qunab ugeinjrej. Nanqi aqa anjam deqa poinjrosai.

Yesus aqa anqro aiyel nanqi gamq di Yesus uneb

¹² Olo bati bei Yesus aqa anqro aiyel nanqi nañu gam bei dauryosib gileqnabqa Yesus aqa jejamu bulyosiqqa nanqoq di brantonaq uneb. ¹³ Unsibqa nanqi olo puluosib aisib Yesus aqa anqro qudei nanqi minjreb, “Yesus a gagoq di brantqoqa iga unonum.” Degsib minjrnabqa nanqi dego qunab ugeinjrej. Nanqi anjam deqa poinjrosai.

Yesus na aqa anqro nanqi wau enjrej

¹⁴ Olo bati bei Yesus aqa anqro 11 nanqi tal miligiq di awoosib inqi uyeqnabqa Yesus a nanqoq di brantej. A nami subq na tigelonaqa tamo qudei na unsib nanqi sainjrnab qunab ugeinjrej. Nango are getenjnresoqnej. Deqa Yesus a segi nanqoq di brantosiqa nanqi njirinjnrej. ¹⁵ Osiqa minjrej, “Ninqi tigelosib sawa sawa kalil keretoqnsib tamo unqasari kalil nanqi ijo anjam bole minjre minjre laqniy. ¹⁶ Tamo unqasari nanqi e qa nanqo areqalo sinqilatosisib yanso oqab di Qotei na nanqi elenqas. Ariya tamo unqasari nanqi e qa nanqo areqalo sinqilatqasai di Qotei na nanqi elenqasai. A na nanqo une qa peginjrsim awai uge enjrqas. ¹⁷ Tamo

uᅇgasari e qa naᅇgo areqalo siᅇgilatqab qaji naᅇgi maᅇwa gargekoba endeqaji babtoqnqab. Naᅇgi ijo ᅇnam na mondor uge uge winjroqnqab. Qotei na naᅇgo meᅇ bulyetnjroqnimqa naᅇgi qure utru bei bei naᅇgo anjam bunuj maroqnqab. ¹⁸ Naᅇgi baᅇ waiyosib amal uge ojoqnqab. Naᅇgi ya isa koba qaja ti di uyoqnib dena moreᅇqasai. Naᅇgi ma tamo naᅇgo gateq di baᅇ atoqnib naᅇgi olo boleoqnqab.”

Yesus a laᅇ qureq oqej

¹⁹ Tamo Koba Yesus na aqa aᅇgro naᅇgi degsi minjrnaqa Qotei a Yesus laᅇ qureq osi oqsiqa aqa baᅇ woq di awotej. ²⁰ Onaqa aqa aᅇgro naᅇgi jaraiyosib sawa sawa kalil keretoqnsib Qotei aqa anjam palontoqneb. Palonteqnabqa Tamo Koba a naᅇgi koba na wauoqnsiqa maᅇwa gargekoba babtoqnsiqa dena naᅇgo anjam siᅇgilatoqnej.

lxxxv

Yesus Aqa Anjam Bole 2014
The New Testament in the Anjam language of Papua
New Guinea, 2014 revision
Nupela Testamen long tokples Anjam long Niugini,
2014

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Anjam

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-04-28

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

0eb339dc-c20a-5065-9483-338933d97585